

Siirtolaisuus Migration

3/1997

Siirtolaisuus – Migration 3/1997

24. vuosikerta / 24th year
ISSN 0355-3779

Julkaisija / Publisher:

Siirtolaisuusinstituutti

Migrationsinstitutet

The Institute of Migration

Piispankatu 3, 20500 Turku, Finland

Puh. / Tel. (0)2-2317 536

Fax (0)2-2333 460

Internet: <http://www.utu.fi/erill/instmigr/>

Pohjanmaan aluekeskus

Österbottens regioncenter

Regional Centre of Ostrobothnia

Keikulinkuja 1, 61100 Peräseinäjoki,
Finland

Puh. / Tel. (0)6-4181 275

Fax (0)6-4181 279

Päätoimittaja / Editor-in-Chief:

Olavi Koivukangas

Toimitussihteeri / Editorial Assistant:

Taimi Sainio

Toimittajat / Editors:

Maija-Liisa Kalhama,

Kalevi Korpela, Jouni Korkiasaari

Toimituskunta / Editorial Board:

Siirtolaisuusinstituutin hallitus

Administrative Board of the

Institute of Migration

Tilaushinta / Subscriptions:

Finland och Skandinavien

40 FIM / vuosi / år

(4 numeroa / nummer)

PSP 800014-70355471

Other countries \$12.00 a year (4 issues)

Vammalan Kirjapaino Oy 1997

Sisältö • Contents

In Memoriam, Pertti Virtaranta

In Memoriam, Egon F. Kunz

Gregory Watson

**Finnish Emigration to Australia:
A Bitter-Sweet Decision**

Raija Taavela

**Maahanmuuttajien kohtelusta
terveydenhuollon julkisissa
organisaatioissa**

Nicholas Iwanow

**Deportation of Poles on
the Eve of the World War II
The Framework of Soviet Forced
Expulsion of Nationalities**

John O. Virtanen

**Paavo Nurmi's Significance
for the Finnish Americans**

Näkökulma

Jouko Koppinen

**Australiansuomalaisten yhteis-
kunnallisista mielipiteistä**

Matkat

Tiedotuksia • Notices

Kirja-arvioinnit • Böcker

Kansi: Amerikansuomalaisen Kellan Knives Co:n omistaja Jouni Kellokoski oli yksi FinnFest'97-torin monista kauppiaista. (Kuva: Jouni Korkiasaari)

Cover: Jouni Kellokoski, owner of the Finnish-American Kellan Knives Co., was one of the many merchants at FinnFest'97. (Photo Jouni Korkiasaari)

In Memoriam

Pertti Virtaranta 1918–1997

Ansioitunut suomen ja sen sukukielen sekä siirtolaisuuden tutkija, akateemikko Pertti Virtaranta, kuoli Helsingissä 9. heinäkuuta 1997. Virtaranta toimi suomen kielen professorina Helsingin yliopistossa vuosina 1959–81. Heti virkaan tultuaan Virtaranta perusti suomenkielen nauhoitearkiston, johon vuosikymmenten aikana on kertynyt äänitteitä 22 000 tuntia. Näihin sisältyvät Virtarannan Värmlannin suomalaisten, karjalaisten, amerikansuomalaisten ja muidenkin ulkosuomalaisten parissa tekemät haastattelut. Tutkimusmatkoihin liittyvät valokuvat, joista monet Helmi-vaimon ottamia, on tallennettu SKS:n arkistoon.

Pertti Virtaranta oli erinomainen ulkosuomalaisten kielen ja kulttuurin tutkija. Yksi hänen merkittävimpiä saavutuksiaan tällä alalla oli vuonna 1992 ilmestynyt ”Amerikan-suomen sanakirja, A Dictionary of American Finnish”, jota varten Virtaranta oli kerännyt aineistoa siitä saakka, kun hän vuonna 1965 teki ensimmäisen matkansa amerikansuomalaisten luokse. Virtarannan perustavaa laatua oleva työ nostaa ”fingliskan” yhdeksi suomenkielen monista murteista.

Pertti Virtaranta osallistui Siirtolaisuusinstituutin toimintaan sen perustamisesta lähtien. Hän oli valtuuskunnan jäsen vuosina 1974–1981 ja oli monissa tilaisuuksissa käytetty luennoitsija. Pertti Virtaranta oli avoin ja lämmin ihminen, jonka oli helppo saada ystäviä. Kyky kuunnella toista ihmistä on hyvän haastattelijan tärkein tuntomerkki. Pertti Virtaranta oli meille nuoremmille tutkijoille kannustava esimerkki, ja hän jätti jälkeensä vaikeasti täytettävän aukon.

Olavi Koivukangas

In Memoriam

Egon F. Kunz 1922–1997

Dr Egon F. Kunz, librarian, social historian and a prominent student of refugee movement worldwide, died on 19 July 1997 in Canberra, Australia. He held degrees from the universities of Budapest and Sydney. Frank, to his friends, was born in Budapest and after the Soviet occupation he escaped to Austria. As a refugee he became eligible for migration to Australia in 1949. In his work "Displace Persons; Calwell's New Australians (1988)" he gave an account of the refugee experience he had involved.

In Australia Kunz completed the two year contract as a refugee and became then a librarian in the Mitchell Library in Sydney where he organized the first historical map collection in Australia. After 17 years in Sydney Frank Kunz became a Senior Research Fellow in the Research School of Social Sciences at the Australian National University in Canberra. When I was there as a Ph.D. student in 1969–72 Frank Kunz was my supervisor together with Dr. Charles Price. Later Frank Kunz was a senior librarian at the ANU and at the Australian Institute of Aboriginal Studies.

Frank Kunz was an internationally recognised expert on the history and theory of refugee movements. In his years of retirement Frank Kunz continued his work on the history of Hungarians in Australia, based on his book "Blood and Gold; Hungarians in Australia" in 1969. Another volume was published in 1985 and an updated Hungarian language version will be published later this year and has been recognised by the Hungarian Government through a Cross of Merit award.

Frank Kunz is survived by his wife Elsie, a professional librarian and author, and three sons. A large number of colleagues and friends are missing Frank Kunz, a modest person and a patriot of Hungary and Australia, an emigrant and refugee of a divided heart.

Olavi Koivukangas

Finnish Emigration to Australia: A Bitter-Sweet Decision

Gregory John Watson

Abstract

The Finnish community within Australia is one which receives little recognition in comparison to other ethnic groups, probably due to its relatively small size. Yet, it is a little known fact that after Sweden, America and Canada the next most popular destination for Finnish emigrants was Australia. Why did they go to Australia? What were their motives? What were their expectations and were these realised upon arrival?

In the Australian winter of 1994 I conducted a large scale sociolinguistic study of three generational groups of Finnish Australians. All interviews were conducted in English. Linguistically, these interviews were most revealing, but they were also quite revealing from a socio-his-

toric point of view. As I enquired, using questions which made comparisons between Finland and Australia, interesting observations arose from my Finnish informants, observations not always flattering for Australia.

This paper will present a brief review of the history of Finnish emigration to Australia before examining and discussing the opinions offered by my informants. These opinions touch upon personal identity, citizenship, adaptation to the Australian way of life, working conditions in Australia and Finland and how Australia has changed since the post-war years.

1. Finnish Migration to Australia

Australia's history is indelibly marked by the influence of various migratory periods and ethnic groups, of which the Finnish immigrants would prove significant. Besides the initial pioneering immigrants there were three periods of Finnish migration to

Australia: those who were attracted by the great Australian Gold Rush 1851–62; the period of Australian economic expansion 1893–1930; and the post World War Two period of 1945 to the mid 1970s, during which Australia embarked upon an ambitious migration policy in an attempt to bolster its population for reasons of national defence and internal nation-building. In addition to these periods, there was also sporadic migration of seamen, in some instances whole crews of ships, who would desert upon arrival at an Australian port and at the turn of the century various colonies were also established based upon utopian or religious philosophies.

The first Finnish born person to arrive in Australia was Herman Dietrich Spöring, a crewman aboard Cook's 1770 voyage of discovery. Spöring made several significant zoological drawings during this voyage. Much of the early contact with Australia took place through Finnish seaman. It is estimated that by 1860 there were approximately 11,000 Finn-

*Gregory J. Watson, Ph.D.,
University of Joensuu, Foreign
Languages Dept, Finland.
His key areas of research
include Linguistic Stylistics and
Language Contact.*

ish seamen sailing on Finnish ships. However, because they were usually poor and had no family there is no concrete evidence of Finns having settled and died in Australia prior to 1851¹. Until this date Australia's economy had not exerted a great enough attraction to entice large scale immigration from Finland.

In 1851 the great Australian Gold Rush began. As a result, by 1861 Australia's population had grown from 405,000 to 1,145,000. Koivukangas (1986: 66–71) estimates that approximately 400 Finns, mostly young men, emigrated during this period to Australia. One interesting character was that of "Russian Jack", a man reported to have been seven feet tall, who was famous for his strength and loyalty. He acquired legendary status and is today a by-word in Australia for the concept of Australian mateship. It is not clear whether he was actually Finnish or Russian, as many Finns were referred to as Russian, Finland at the time belonging to the Russian empire. Finns were also often referred to by nick-names, and still are today, because of the difficulty of Finnish names for English speakers.

Between 1880 and 1901 the population of Australia grew from 2.3 million to 3.8 million. During the 1890s Australia would enter a great period of prosperity and there would be a renewed interest in attracting emigrants. The Queensland government, in particular, was interested in attracting extensive immigration from Scandinavian countries. As a result, Finns established an at-

tempted socialist community near Nambour named *Kalevan Kanssa* (The People of Kaleva) led by Matti Kurikka², banana plantations in Gympie and Wovi, sugar plantations in Long Pocket, tobacco farms at Mareeba and, perhaps most significantly, began to be part of the rapidly expanding mining community of Mt. Isa, in mid-outback Queensland, where their numbers would reach 300 by 1930 and over a 1000 by the mid 1960s (Koivukangas 1986: 264–67). By the mid 1920s Finnish communities were well established throughout every state of Australia, in particular those placed along the east coast of Australia.

There was a rapid decline in the number of immigrants entering Australia during the Great Depression. This pattern would also ring true for Finnish immigrants. In 1939 *Suomi*³ stated that Finnish migration had been at a virtual standstill during that decade with only a 100 Finns having landed. However, what did become significant, from this point on, was the notable increase in the proportion of Finnish women landing in Australia, either to join their husbands or fiancées or travelling in groups. Group migration, or "pipeline migration", was an established feature of Finnish migration. There was also a virtual standstill of all immigration during World War Two but after the war there was a concerted effort by the Australian government to attract new Australians to our shores. In 1957 Finns began to answer this call because of the difficult financial situation in Finland at the

time, mainly high unemployment, and because the Australian government was offering assisted passages (1/4–1/3 of the fare). By the late 1960s potential Finnish immigrants only had to contribute \$25 to their passage. This cheap fare helped to contribute to the number of immigrants who left Finland simply for adventure. Although immigration still continued into the 1970s, the main wave of immigrants came out in the 1950s and 1960s. Since the late 1970s onwards immigration to Australia has been quite restricted, to all nationalities.

According to Koivukangas (1975:186) the main reasons for men wanting to immigrate to Australia were, in descending order, general economic reasons, unemployment, love for adventure and "other reasons". For women the reasons were, again in descending order, "other reasons", love for adventure, keeping the family together and unemployment. My informants generally seemed to corroborate these results. Finns adapted well to Australian society economically, due to their diligence. Socially, however, they have not been as successful. In part the English language has proven to be a barrier to this success. In addition, the first generation Australian Finns, like the American, Canadian and Swedish Finns have established their own sub-culture. With the formation of local Finnish halls, clubs, temperance societies and the Finnish Lutheran Church and the Evangelical Finnish Church, a nationally organised and funded retirement village entitled Finlandia Village,

and two long running Finnish newspapers (*Suomi Newspaper* and *Australian Finlandia News*⁴) we can easily comprehend why the Finnish language is still their primary language of communication. These institutions tend to support language maintenance. However, due to various social factors, including the present overall small number of Finnish immigrants, language shift, even language death, took place or is quickly taking place amongst the Finnish community in Australia. Most of the above mentioned institutions are losing their ground support as the younger immigrants, those who were children upon arrival, and their children, fully integrate into the wider Australian community.

2. The Finnish Australian Community Today

Between 1865 to 1930 approximately 340,000 Finns emigrated to the United States and between 1865 to the 1960s approximately 80,000 Finns migrated to Canada. When America began to limit immigration in the 1920s, Canada, along with Australia, became one of the most important countries of destination, apart from Sweden. In fact, many of my informants stated that they would have preferred to emigrate to Canada, but that Canada had already begun to close its borders to immigrants in the early 1960s. To date, approximately 20,000 Finns have emigrated to Australia⁵. Owing to a vigorous post-war social expansion programme Australia's greatest intake of im-

Number of Finnish born immigrants residing in Australia.

Year	Males	Females	Total
1921	1 227	131	1 358
1954	1 334	399	1 733
1961	3 939	2 549	6 488
1971	5 747	4 612	10 359
1991	4 431	4 679	9 110

migrants was to occur between 1950–1970. The following figures reflect the increase in numbers for Finnish emigrants to Australia throughout this century. Prior to 1921 Finns had been counted among the Russians in Australian statistics of population, so we have no accurate census data relating to Finnish immigrants prior to 1921.

The figures provided relate only to the year identified, they are not necessarily cumulative. Quite clearly the intake of Finnish immigrants increased during the period 1954–1971. It is also noticeable that more women began emigrating after World War Two. This was mainly due to young couples and families arriving in Australia. The number of Finnish born immigrants are now starting to decrease. This can be attributed to several factors. Those who emigrated during the 1950–1970 period are now retired and becoming elderly, as most were aged between approximately 25–40 years upon arrival, and their children are presently middle-aged. In addition to these factors, it has been estimated⁶ that approximately 30% of those who emigrate from Finland return. There are very few “old-timers”, that is, Finns who emi-

grated to Australia prior to World War Two, still alive in Australia today.

3. The Finnish-Australian English Corpus

The data for this paper arose as I began to conduct interviews for a sociolinguistic study of the English of Finnish immigrants now permanently settled in Australia. The following only offers a brief outline of the manner in which I compiled the Finnish-Australian English Corpus (FAEC). For greater detail of the interview procedure employed and the nature of the study refer to Watson (1995 & 1996).

I decided to predominantly concentrate upon the post-war immigrants and their offspring. Most of the immigrants interviewed seem to have come from Pohjanmaa (a western province of Finland) and, or, Eastern Finland, historically two of the least affluent areas of Finland and many of those from Eastern Finland had originally come from Karelia (previously the eastern-most province of Finland, which was lost to Russia during World War Two). Interestingly, many of these Karelians expressed dissatisfaction with the way in which they had been received or settled within Finland after the second world war and included this as a factor for wanting to emigrate. Most of my informants had had a limited education in Finland, often interrupted by the Winter and Continuation wars with Russia, and came from a working class background. Many of the

older male informants were war veterans. Very few of those interviewed could speak any English at all upon arrival to Australia. They had predominantly been tradespeople or small-farm holders back in Finland. Many stated adventure as their reason for migration and thought that they were only going to stay for two years before returning to Finland.

I initially made contact with the various Finnish communities by writing to the Finnish Australian Clubs in the capital cities of the east coast of Australia (Australia's most densely populated seaboard). I concentrated on the east coast of Australia as that is where the majority of the Finns now reside. I then relied upon word-of-mouth for introductions. In general, I was overwhelmed from offers from those who wished to be interviewed. As a result, I interviewed a total of 135 informants from Hobart, Melbourne, Canberra, the Central Coast (just above Sydney) and

Brisbane over a period of 4 months.

The informants were classified according to three criteria. Those who were over the age of 18 years upon arrival into Australia I have collectively named 1A. Those who were the children of these immigrants, born in Finland, but under the age of 12 are collectively named 1B and those who were born in Australia of Finnish 1A immigrants I have collectively named 2ND generation Finns. I made the distinction between 1A and 1B on the basis of the critical period hypothesis (refer to Lenneberg 1967). Admittedly, this was an arbitrary decision and this theory is still under debate. Even so, all 1B informants underwent the Australian schooling system and had clearly been influenced by this factor. I avoided interviewing informants which fell between the age of 12 to 18 years. I interviewed a total of 67 1A immigrants, 38 1B immigrants and 30

2ND generation Finns.

I concentrated on collecting most of my data from the 1A group as they will probably yield the most interesting phonological, lexical and morpho-syntactic results. However, for comparative reasons (against both the 1A group and other existing corpora of American Finns) I needed a good representation of the other two groups. By the completion of the transcription procedure the corpus will consist of 60 1A interviews, 30 1B interviews and 30 2ND generation interviews. Therefore, the overall corpus will consist of 120 transcribed interviews, each interview lasting, on average, between 60 to 90 minutes in duration. Both sexes are almost equally represented in each generational group.

For the purposes of this paper we shall only be reviewing the opinions of the 1A informants because it was they who decided to leave their home country and it is they who can offer reflections upon Finland and put forward comparisons between their home country and their newly adopted country, Australia.

4. Observations

As previously mentioned the compilation of the FAEC was intended to be a predominantly linguistic endeavour. However, owing to my questioning technique I was also able to gather a considerable amount of socio-historic information. The following section reveals certain trends and observations amongst my 1A informants in relation to this information. Although these trends

should not be considered as hard and fast, it is fair to assume that they are relatively representative of the English speaking Finnish-Australian community at large, as all the interviewees were randomly selected from all the major Finnish population centres of eastern Australia and both sexes are equally represented. Let us now turn our attention to some of the opinions put forward by my Finnish respondents, those touching upon citizenship, personal identity, adaptation to the Australian way of life, how Australia has changed since the post-war years, comparisons between working conditions in Finland and Australia, attitudes towards republicanism and whether or not they are satisfied with their life in Australia.

4.1 Citizenship

60% of the respondents said their citizenship was Australian and 40% Finnish but these results can be deceptive. Most of the interviewees did not feel a great need to possess Australian citizenship. Those that had taken up Australian citizenship had only done so for practical reasons, mainly in relation to securing their place of employment, for instance if they worked for the government or, then, so as to ensure that their spouses were eligible for employment or entrance into various scholarship programmes and so on. The following reply tends to highlight the general indifference to Australian citizenship:

Interviewee 1, female, 34 years. (What citizenship do you

have at the moment?) – *Finnish.* – (Do you think, have you ever thought about that question, what you might do in the future?) – *Yeah...* – (With respect to your citizenship?) – *Well, it's just a practical question, if, we for some reason left Australia we would try to get Australian citizenship.* – (Before leaving?) – *Yes. But's uh, I don't feel, I, I'm not patriotic, it doesn't mean anything to me, whether I'm Australian or whether I would have Australian of Finnish passport. The only thing is that we want to live in Australia permanently and that we want, want to keep chance if we went away, to come back.* – (Yeah.) – *But at the moment, being a Finnish citizen, perhaps, if we live here, gives us certain freedom, for example, if children wanted to go to Europe and study there, it would be a lot easier to get around in different countries and live in different countries even.* – (That's true.) – *So it's a, it's a practical question very much.*

4.2 Identity

The follow-up question "How would you describe your identity, do you feel as if you are more Finnish, equally Finnish and Australian or more Australian?" tended to produce some very interesting results. 28.33% said they felt more Finnish, 48.34% said they felt equally Finnish and Australian, and 23.33% more Australian. Clearly the informants differentiated between a formal document stating their national identity and their actual feelings on

identity. Many stated that it was quite difficult to adequately express their feelings on this matter. What is interesting is that it is only a minority of the informants who solely feel an affinity with Finland. Perhaps this should not be all that surprising if we consider the fact that the majority of the informants have lived a greater period of their life in Australia than they have in Finland. The following extracts offer further insights into the nature of their feelings about personal identity.

More Finnish: *Interviewee 2, male, 54 years.* (How would you describe your identity today, do you feel as if you are more Finnish, or equally Finnish and Australian, or more Australian?) – *No, Finn.* – (You're a Finn?) – *Yeah, that's for sure.* – (Okay, uh, why are you so sure about that?) – *Because, I'm born Finland, you know, and, nothing, I can't complain of Australia, you know.* – (Mhm.) – *That's a my home now. But, my heart is Finn.* – (Mhm, mhm.) – *But I thi..., I think I'm never move up to Finland, no.* – (So you don't miss Finland?) – *No. No, absolutely not.*

Equally Finnish and Australian: *Interviewee 3, female, 56 years.* – *Oh I have to say my, my homeland, this is my homeland now. I, I'm quite happy here but I still have the very strong Finnish roots with a, with a, mm..., which way there is.* – (Mhm.) – *I'm not really like a Australian person but this is still my homeland.* – (Mm.) – *Still uh, already, I mean I'm quite happy here and I don't want to go back.* – (Mm.) – *But I still have mine, these*

roots. – (Mm, mm, so perhaps it's fair to say that you're at least equally Finnish and Australian. About the same, or would you say a little bit more Finnish still?) – *Yeah, um, yeah, yeah.* – (I know it's difficult.) – *Yeah, it's difficult to be exact, uh, because yeah, well, maybe. Now I'm retired and I go to those clubs and, it..., I'm like a F..., like a Finnish person in Australia, uh Finnish. Not the Finnish person in Finland.*

More Australian: **Interviewee 4, female, 64 years.** – *I think I am more Australian now than Finnish, even I, I don't speak very good English but I, I like to be and I feel like this is my home.* – (Mmm, what makes you feel more Australian?) – *I don't know. I think this something, must be something to do this weather even now is bad, but much, much better than in Finland and looks to me better so much for me, I think. And people are friendly here and more open and I, I feel like that anyhow I don't know if I'm right or not but I like to be here.* – (Yeah, okay. Do you feel as if you are one of the gang when you are with other Australians? Or do you feel a little left out?) – *Maybe sometimes I feel, feel that like I'm little bit, little bit left out but not ..., not many times.* – (What makes you feel like that when, when do you get that feeling? What do you think is making you feel that way?) – *Don't feel that way so much anymore, maybe it was my, because I didn't understand everything before. I just start to think I, I don't feel that anymore so much. I think they are same human beings as me.*

4.3 Adaptation to the Australian way of life

To the question “How would you say you have adapted to Australian life and society? Would you say that it has been hard, that you have been homesick, that there have been no real problems or that it has been easy?” 22% answered it was hard to adjust, that they were homesick, 42% said it was easy and 36% of respondents had no real problems.

These results tend to suggest that adjustment to a new culture and language was not too traumatic for our Finnish immigrants. However, what should be remembered is that over time the hardships of living in a strange environment are often forgotten or at least such memories are tempered. Many of my female informants seemed to have suffered worse. They were often at home with the children and led a very limited life. Ironically, on average, it would be they who would gain the more competent language skills. Conversely, the men were too busy with work, often working alongside other Finnish men, to have time to be homesick. The women seemed to have missed their family back in Finland more so than the men. It was not unusual for my informants to mention that it took them approximately 5 years to overcome this homesickness. This period of time was also often mentioned in relation to how long it took them to become at least competently functional in the English language. Undoubtedly, these two factors are closely linked. One factor which seemed to help the

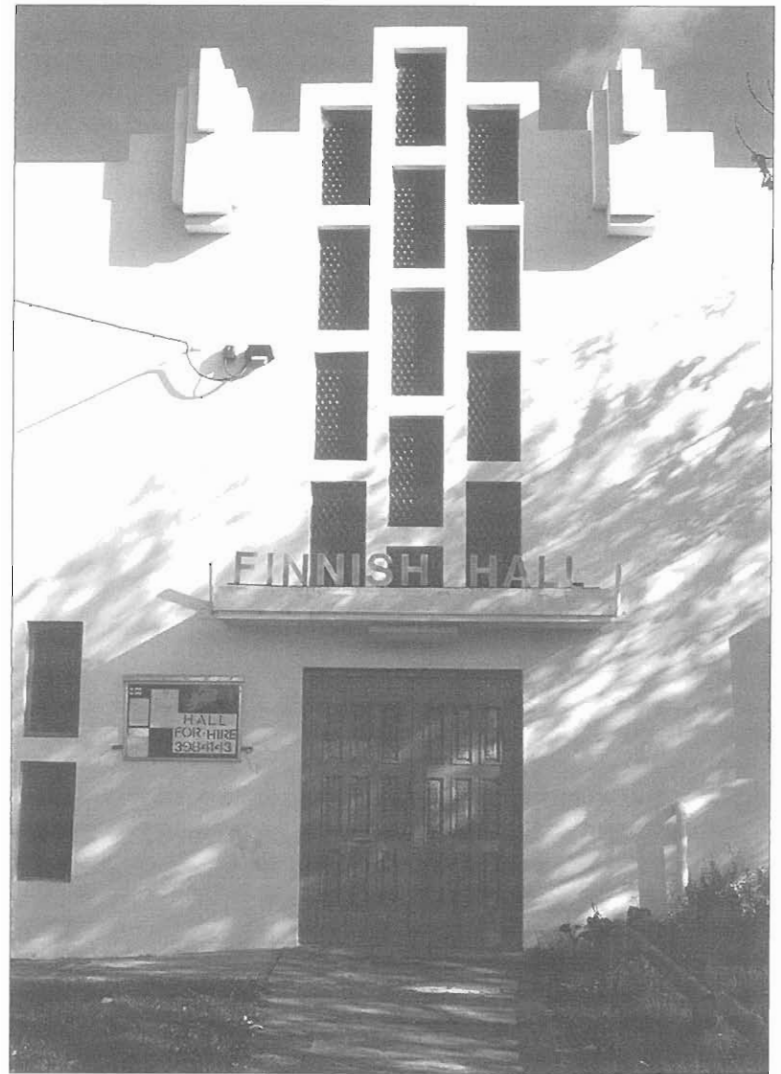
group under study to adjust to Australia was the relaxed attitudes of the Australian people. Many of my informants commented on the congeniality of Australian people and very few remember having experienced open racial discrimination. The two greatest factors in relation to not adjusting to Australian society were homesickness and the language barrier. Many of these immigrants overcame their homesickness but not so the language barrier, as the following extract highlights:

Interviewee 5, female, 66 years. – *I was so homesick. In a five year I cried all a time, I wanted to go back. It was terrible for me first. And I think so it was just that because I am from the large family and also because um, I haven't been nowhere of the main circle of the family. Because I have born in Rauma, I came from the Rauma. I haven't been anywhere else. Um.* – (Okay, so how did you get over this homesickness?) – *Um, it just 'weari' away. I won't go to the Finland now.* – (Have you been to Finland?) – *No. I haven't been never.* – (In 35 years...) – *That's right.* – (You have never returned to Finland?) – *No, my husband has been twice and my family has been here. Um, but I haven't gone because I am scared 'etti' I coming a homesick again.*

In response to the question “How do you feel about Australia in general, negative, neutral or positive?” 74 % felt positive and 26% neutral. No one felt negative in this sense. Perhaps these figures are slightly skewed, in that I believe the informants were ret-

icent in putting forward any negative opinions of Australia. Even so, the majority certainly seemed to be content with their life in Australia. The most often cited reasons for this contentment centred around low taxation, though many commented that taxation is no longer as low as it was upon their arrival, an abundance of work opportunities, though this too has dramatically changed, cheap affordable housing, which is again undergoing drastic change, a sense of space and freedom and pleasant weather conditions. These factors are quite clearly in contrast to the closed, expensive society of Finland in the 1960s and 1970s. Unlike Australia, which was experiencing an economic boom throughout the post-war years, Finland had been subjected to heavy war-repatriations to the USSR, major social restructuring programmes and a serious economic depression during the 1960s. It is little wonder that most of the informants found Australia a country which offered a sense of freedom and entrepreneurial opportunities. One informant even commented on how refreshing it had been to not see many policemen or military personnel on the streets.

Positive: *Interviewee 6, male, 59 years.* – Well, I think and this a good country, if you mean that. And what I say in the living is that ... here is a lot easier what a over there, and one thing people more 'lax here what they're back home. – (More?) – Relax. – (Aha. Yeah, what do mean by that?) – Oh, well they more open, way they talk and a usually back home people more tight, they will

not talk their own problems or they don't mixed for the new people much what they doing here: you can just here for the any place and you can start talking and they don't mind to talk you back and I used to back home and a is not easier for that way find it, they more, more open here what they are back home.

“Are you happy in Australia? Knowing what you know now do

you think you would come again?” 50% said they would definitely come again to Australia, 20% would not come again and 30% would probably come again. As we examine the results for this question there appears to be a contradiction against the above results, 20 percent of my informants now do not seem so enamoured with Australia, and a further 30 percent are hesitant. It

seems that they still have a sense of longing for their homeland, a deep-seated homesickness, a need to return to their own culture. Much of this is language based, they feel isolated in Australia. Ironically, many of my informants had returned several times during their years in Australia and many of these had commented on how stiff and closed Finnish society seems to be and that they could no longer live in such an environment, yet they still long for Finland. Many others also made comment upon the harsh climate of Finland.

Would not come: *Interviewee 7, female, 48 years.* – (Are you happy in Australia?) – *Yeah.* – (Do you think you would come again?) – *Uh, I don't think I would come back again, if I was in this s..., um, uh, mind, as I was when I left. How I put that one up I don't know?* – (Uh, can you explain that a bit?) – *Uh, I, now I'm, when you thinking you getting old.* – (Mhm.) – *I think you shouldn't leave your country.*

Never ever, because your heart is always on one side sort of half and half. – (Mhm.) – *Even you s..., you, you know, like to live here, but then y..., other half is still there because you have born in Finland.* – (Mhm.) – *And now if I was in this mind, when I was, uh, when we left, I don't think I could do it.* – (Mhm.) – *I couldn't do it now. To migrated again, I think.* – (Okay.) – *It's scary, because when you get older, to your, ideas changing.*

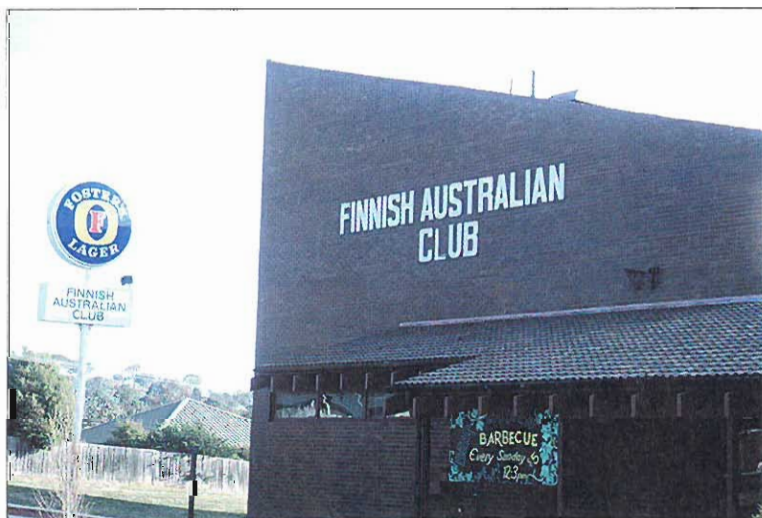
4.4 How has Australia changed since the post-war years?

The majority of my informants arrived in Australia in the post-war period, between 1950 to 1965. Their first impressions of Australia were certainly less than flattering. They thought it to be a backward country lacking in many basic amenities and were genuinely shocked and dissatisfied with the standard of hygiene, housing, working conditions,

shopping facilities, availability of consumer goods and the attitude towards migrants by the general populace. Women were seemingly only concerned with being perceived as proper ladies and the men were often thought of as quite “dinkum”, “people went to the pub all the time”.

Although the general values were a shock to the rather lutheran like Finns they also found it amusing and refreshing. Many have commented on how this general attitude has faded and speak of this fading with a certain tinge of loss. It seems that as Australia has caught up with the rest of the world, as we have come in out of the cold of physical and cultural isolation, we have also lost an element of our innocent naivety. Mind you this naivety was often tainted by xenophobia and we were nearly always culturally biased towards British ideals. In this section we will examine some comments which touch upon these criticisms of a time which, ironically, has often been viewed as one of Australia's golden periods. However, when examined through the eyes of Finnish immigrants it seems we need to reassess this interpretation.

Interviewee 8, female, 66 years. – *Shoppingk was so different and we thought so then Australia was a fifty year behind after Europe I'm sorry to say, at the time.* – (Many people have told me this, you're not the first one. What other changes do you notice?) – *Um, for the, in a, at the time when we came it was children clothing, in the winter time here were children oh in the*

clothing you could not buy nothing, you, there was no children's stockings, there was only horrible school shoes, either brown, brown or black. And, ah children were walking here in the winter time without stockings on just a bare legs, oh, don't seem to having even clothingk. – (Anything else?) – People went to the pub all the time. – (You say people, do you mean women also or the men?) – Um, I don't know, um I don't know about the woman. I don't know any woman went to the pub, but men went, all from the, when we lived at the <place name>. Only man who probably came out of the, straight from the work was my husband. They all went to pub. – (Um, um.) – And because of the beer was so way of the Australia life. – (Um.) – I think so was a way of the how they lived.

Interviewee 9, female, 48 years. – I think we have developed a lot in Australia now. – (Mhm.) – Since we came, because, many things I, I can say was like behind Finland when we migrated. You couldn't get things from here as you could back home, back to home. And uh, materials, all the furnitures, and uh, even shoes, the quality wasn't all that good as we had back home, or the styles or fittings and... – (Mhm.) – And uh, then they didn't have proper, uh, heating systems, I still haven't, we haven't got the proper heating systems, or, you know, how the houses are built, they are like summer houses, and like as, put it example in Canberra and even still in Gosford, you know, they should build a, you know, differ-

ently. But uh, I think like a electronics and uh, those things, you know, they were behind those days, but since, I s..., would say '75, '76, things start, uh, started changing here.

Fortunately, many of these criticisms can now only be levelled at the past. Most of my informants also commented on how Australia in the 1990s is a far different Australia to that of the 1950s, 1960s and 1970s. The large number of, and relatively sudden influx of, immigrants to Australia during this period introduced a more cosmopolitan lifestyle almost overnight. Standards were lifted, the availability of food became more diverse, housing and hygiene improved, for instance no longer do we see sawdust on the floor of the butchers' shops, a fact which used to horrify our Finnish immigrants.

These changes cannot only be attributed to our bolstered immigration policy but also to the advancement of telecommunications. We can no longer remain physically isolated. Our immigrants brought the world to us, in very large numbers, and the world will remain in our backyard due to telecommunication. Australia is, overall, a more competitive country than it once was, due to this intrusion of the outside world and the fact that we can no longer rely upon the wealth of our natural resources to provide a high standard of living. High unemployment also seems to be a permanent factor. As a result our young are furthering their education to a greater extent, more people are attending tertiary educational institutes.

The second and third generation of our immigrants now hold prominent social positions, we are no longer so obviously the white extremist nation we once were. We are even questioning our links with the monarchy of Great Britain. Social security has improved, educational aims have improved and in this new competitive framework many of our previous faults have been vastly improved. In this new, emerging Australia, one which is hungry to establish itself with an individual identity, one which now looks to Asia with receptive eyes rather than suspicion, it appears as if we can no longer call to mind the phrase "she'll be right" with as great a ease as we did not so long ago. The following extract reiterates this sentiment.

Interviewee 10, female, 46 years. – Well, we not as easy-going as we used to be. – (As a, as a people, do you mean?) – Yeah. Like uh, in all the, hm, hm, hm, government departments are getting much tougher on you and they, sort of uh, are a real pain in the butt and I don't know, but it's not as free as it used to be. Sort of uh, maybe everybody's too busy nowadays and they're chasing the mighty dollar too much and that a way. It used to be an easier lifestyle than it is now.

4.5 Differences in the working conditions between Finland and Australia

How do you think working conditions differed between Finland and Australia when you first ar-

rived? How do they differ now? Once again the image projected by my Finnish informants on this matter is less than flattering. Over 90 percent of the men worked or work in the building industry, primarily as carpenters or formworkers and the women were factory workers. Very few had office jobs as their language skills were insufficient for such jobs. Those that did have office jobs complained of discrimination in the office, both sexual and racial.

The main observations the Finns noticed upon arrival to Australia included poor standards of safety, poor amenities and very poor working conditions. The factories were very dirty, there was a lot of noise pollution and the machines were very archaic, often having been imported from Europe. Many of the men complained of very poor safety regulations, several had suffered serious industrial accidents. Another observation frequently put forward was that in Finland workers were expected to be multi-skilled in their field but that in Australia this was not encouraged. Often the unions did not want this. The following extract reflects some of these criticisms.

Interviewee II, male, 62 years. – (How do you think working conditions differed between Finland and Australia when you first came here?) – *Mhm, it was uh, like day and night, so much difference.* – (Yeah?) – *Yeah, there was in the uh, wasn't any, any place even to eat lunch, has to find some corner, sittin' on floor. Uh, on my first job, it was s..., slaughteryard in uh, western*

NSW, really country side, it was big slaughteryard but uh, there wasn't anything anything really even show..., shower, uh there was uh, 2 taps, one taps, one tap was uh, what bring steam from sto..., shower had to..., have to organise that st..., steam on f..., stayin', on stayin' on side. And other tap there was cold water. And then you, you have make 'djustment for that steam and cold water to get on uh... Get to have shower...also there wasn't any, any, any, any, anything, they, they didn't do anything about safety. Worker's, worker's safety. Even in Brisbane uh, um, when I working on big, really big, who employ uh, nea..., more than 2000 uh, people altogether. Butchers or slaughtermans, they, they come to work, they workin' uh, by short, shorts and uh, bare-foot. They didn't got any, any, anything on, on, no..., nothing, not, not helmets at all or anything like those.

Several informants also commented on the relaxed attitude of Australian workers. They claimed they worked more thoroughly in Finland. Two reasons can be attributed for this. Firstly, there was an abundance of work in Australia during the 1950s and 1960s, the workers could afford to be relaxed in their attitudes, and secondly, the language barrier: “I think it was the language, because you couldn't speak much, you just worked.”

Although my informants could not accurately state how conditions compared between Finland and Australia today, they did all state that working conditions have vastly improved in Austral-

ia over the last decade and that Australia's workforce now enjoys comparable working conditions to those enjoyed in Finland in earlier years. It seems that as Australia came of age through the 1980s and 1990s so too did our working conditions and attitude towards work.

4.6 Life expectations

This question “What do you think life will be like in the year 2000 and beyond?” elicited a mixed set of replies, but several trends did seem to arise. Firstly, most of the informants were quite sure that the relaxed, easy-going attitude of Australians and Australia has been lost forever, that our society has changed. Most viewed this loss as regrettable. In place of this society they envisage a society which will suffer high unemployment, that there will be a “lifetime recession” and one in which technology will “eat” the jobs. They are worried about an increase in street violence, claiming that crime is on the rise and getting out of control. In balance of this rather bleak outlook, others claim that society is changing for the better, that life is getting easier and easier. Others foresee a change in the make-up of our society, that the racial balance will shift towards a greater Asian percentage. This was generally viewed neutrally though one informant commented on how these Asians do not mix with the mainstream of society, an interesting observation coming from a member of the rather self-contained and closed society of Finnish mi-

grants. To generalise, the majority of these mainly retired informants were worried about the future prospects of their children and grandchildren but thought that Australia as a whole would generally improve as we enter the next millennium.

4.7 Attitudes towards republicanism

Quite clearly the majority of my informants (83%) would like to see Australia become a republic. Only 7.6% were unsure, and 9.4% negative. I would expect that, apart from British immigrants, this would be a general trend amongst most immigrant groups. Finland is itself a republic and fiercely defended itself during two campaigns in world war two. Most of my informants were categorical in their belief that Australia should convert to a republic but there was a small minority who were of a different opinion:

Interviewee 12, male, 67 years. – *Uh, nowadays they are taking, talking Australia as part of Asia and uh they uh try to talk this republic but uh, I think sudden change to republic is big trouble if you look at uh whatever these countries who is, who is separated from England, all this England imperium or commonwealth or whatever you call it, everybody they say 'mall countries are trouble. Look at, look at Africa, there's a big countries, what happened now? Everybody's now even nothing to eat and every money what they get they buyed some weapons and uh, kill some-*

body. I'm 'fraid something happen this area in Australia.

Interviewee 13, male, 61 years. – *I certainly don't hope so.* – (You don't hope so?) – *No.* – (Why not?) – *Ah, somehow I like old royalty.* – (Aha, that's interesting.) – *I am very conventional.* – (That's interesting coming from a Finn, basically.) – *Yeah.*

“What are your opinions on the Australian flag, would you like to see it changed?” 42% of the respondents would like to see the Australian flag to be changed whereas 50% would not, 8% were non-committed in this issue. From these results we can deduce that the informants clearly differentiate between becoming a republic and changing the flag. Whereas 83% definitely wanted to become a republic only 42% want to see a change in the Australian flag. It seems that the Australian flag holds symbolic importance for many of my informants. It symbolises the country which first accepted them as immigrants, it is the flag to which 60% of them have turned to as Australian citizens. It reminds them of Australia's link to Britain and they seem to relish this link, even though they would also like to politically sever this link. One might argue that my Finnish informants are insensitive to the colonial implications of the Union Jack being present on the Australian flag, yet this seems strange coming from a people who had to fight bitterly, as recently as 1917, for their own independence from Russia. Many of my interviewees seemed to gain a sense of security and permanence from the current flag

and the fact that it is already well recognised throughout the world. The following extract argues for the retention of the current Australian flag:

Interviewee 14, female, 51 years. – *I personally can't see any cha.... I don't believe in change like that.* – (Uhuh.) – *Because it what people are accustomed is the flag, they, they ne.... recognize their own flag, and they assimilate with it. You, you give a new flag and it's like taking something away from there that always belonged to them.* – (Uhuh.) – *That's my opinion about that.* – (Okay.) – *It's like make-believe, giving new flag.*

4.8 Satisfaction with the life in Australia

The great majority (98%) of the respondents were and had been happy with their life in Australia. 90% would emigrate again to Australia and 7% not. Finally, we can see from these two sets of results that overall my group of informants were quiet satisfied with their lives in Australia. These results do, in part, contradict the findings from section 4.3. The women seemed to be content because their family was near them, that is, their children had intermarried and often there were grandchildren. Family seems to come first in preference to feelings for their original homeland. The men saw satisfaction in having had a successful working life in Australia, many frequently commented on how they had done very well for themselves, far better than they would have

done in Finland. Ironically, it would be the men who often seemed to be least settled in Australia, family ties did not seem to be so weighty a matter for them, in their retirement many of them were homesick for the Finland of their youth. The reasons cited for not being content in Australia, for not wishing to emigrate again included a sense of lost business opportunities, and linguistic and cultural isolation.

Interviewee 15, female, 56 years. – (Knowing what you know now would you emigrate again to Australia, would you come again?) – *Um, maybe, sometimes I say, if I..., uh, like I said to..., before, sometimes I say, if I knew, I never, I, actually now I never go somewhere I don't know the language.* – (Aha.) – *Yeah.* – (So the language was the biggest problem?) – *But then... It was, yeah. But maybe it wasn't problem out them, because everything turned out, turned up right, so...*

Interviewee 16, female, 74 years. – (Are you happy with your life in Australia?) – *Oh, yes, I'm very happy. I like this um, this my, I have this my home and this my family, it's very good and Australia people is very good, this my neighbours and this um, I like this. I'm very happy now. But I like this Finnish, Finnish people this, some one.* – (Would you come to Australia again?) – *No, no, I think so, everybody speak English, he come to Australia.* – (Uhuh, uhuh, okay.) – *First time and this speak good language and much better.*

5. Conclusion

From this brief review a picture begins to emerge of the attitudes of our Finnish immigrants and of their initial impressions of Australia. Most came to Australia for an adventure, they were not economic or political immigrants. They found a country which offered them large potential, they enjoyed the sense of freedom which existed at the time and they still revel in the conducive climate. Approximately 70 percent of those immigrants who only intended to stay for two years decided to make Australia their home.

However, they were critical of the poor standards of living that existed at the time, particularly in reference to housing, health-care, availability of goods and working conditions. Yet, despite these criticisms they enjoyed the open and relaxed Australian lifestyle and the purchase power of their wages, benefits which were not available to them in Finland.

The most singular and pervasive complaint for these people was their inability to have adequately attained a competent level of proficiency in the English language. Due to their poor language skills, these Finns have remained on the outer fringes of Australian society, this has, in turn, led some to suffer cultural isolation and loneliness.

References:

Koivukangas, O. (1975) *Suomalainen siirtolaisuus Australiaan toisen maail-*

mansodan jälkeen. Institute of Migration. Siirtolaisuustutkimuksia A1: Kokkola, Finland.

Koivukangas, O. (1986) *Sea, Gold and Sugarcanes: Attraction versus Distance: Finns in Australia 1851–1947.* Institute of Migration. Migration Studies C8: Turku, Finland.

Lenneberg, E. (1967) *Biological foundations of language.* Wiley: New York.

Watson, G.J. (1995) "A Corpus of Finnish-Australian English: A Preliminary Report." *In Contacts Between Languages (Kielten väliset kontaktit).* A FinLa's yearbook for 1995. Published by the Finnish Association of Applied Linguistics, no. 53. Muikku-Werner, P. and Julkonen, K. (eds.). pp. 227–246.

Watson, G.J. (1996) "The Finnish-Australian English Corpus." *In ICAME Journal: Computers in English Linguistics*, Vol. 20, April 1996. pp. 41–70.

Notes:

¹ Koivukangas (1986) makes this observation upon the basis of name searches through the 1847 Street Directory for Port Phillip (Melbourne) and pre-1850 street directories for Sydney, which contain the names, occupations, and addresses of the inhabitants. There were no recognisable Finnish names. Neither were Finnish names found amongst the oldest remaining gravestones in Sydney.

² This attempted colony would ultimately fail but Kurikka would move on to Canada to establish a community based upon similar utopian ideals, which would also fail a few years later. Refer to Koivukangas (1986: 87–92) for greater detail.

³ Suomi is a Finnish language newspaper still in circulation today, published in Brisbane. This report can be found in the edition dated 10th August, 1939.

⁴ Suomi newspaper was established in 1926, it is the oldest ethnic newspaper in Australia. Both newspapers offer a comprehensive list of Finnish Australian clubs (Suomen seurat), including contact addresses for New Zealand, Fiji, and Papua New Guinea.

⁵ These figures have been attained from the Institute of Migration, Piispankatu 3, 20500, Turku, Finland.

⁶ This estimation has been put forward by the Institute of migration, Piispankatu 3, 20500, Turku, Finland.

Maahanmuuttajien kohtelusta terveydenhuollon julkisissa organisaatioissa

Raija Taavela

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkasteltiin maahanmuuttajien kohtelua terveydenhuollon organisaatioissa seitsemässä kunnassa. Tutkimukseen osallistui 176 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista ja 25 maahanmuuttaja-asiakasparhettä. Hyvää kohtelua rajoittavat esimerkiksi kielitaidottomuus ja tiukka "suomalaisuus" hoitokäytännöissä. Terveydenhuollon henkilökunnan koulutus monikulttuuriseen työhön on heikkoa ja näin tietämys kaipaasi parannusta eri uskontojen, naisen ja miehen aseman erilaisuuden sekä trooppisten sairauksien kohdalla. Ulkomaalaishallinnossa, organisaatioiden rakenteissa, toiminoissa ja toimijoissa pitäisi tapahtua uudistumista, jotta ne voisivat vastata monikulttuurisen

yhteiskunnan terveystarpeisiin. Kohtelu on osittain epäempaattista. Tasa-arvoinen kohtelutapa suomalaisten asiakkaitten kanssa ei sovi, koska maahanmuuttajilla on heikkouksia, joissa heitä olisi tuettava. Itsemääräämisen oikeus terveydenhuollossa on rajoitettu suomalaisten hoitotapojen hyväksymiseen ja näin maahanmuuttajien tavat ja tarpeet syrjäytyvät. Maahanmuuttajia vältellään jonkin verran terveydenhuollon organisaatioissa, suurimpana syynä ovat kielivaikkeudet.

Tutkimuksen lähtökohdat

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää Suomeen muuttaneiden ihmisten kohtelua terveydenhuollon julkisissa organisaatioissa. Tutkimuksessa selvitettiin hyvän kohtelun elementtejä, mahdollisuuksia, rajoja ja toteutumista. Hyvää kohtelua tutkittiin kohtelun empaattisuuden, tasa-arvoisuuden ja puolueettomuuden, asiakkaiden itsemääräämisoikeu-

den ja terveyspalveluiden saatavuuden kannalta. Maahanmuuttajien kohtelua terveydenhuollossa tarkastellaan myös syrjijämisen, syrjäytymisen ja oikeudenmukaisuuden näkökulmista.

Asiakkaiden hyvä kohtelu on terveydenhuollon laadun perustekijä, jonka kautta voidaan saavuttaa terveydenhuollon henkilökunnan ja asiakkaan välinen luottamus. Luottamuksen ja yhteistyön avulla voidaan vasta mahdollistaa asiakkaiden terveyden palautuminen ja/tai hyvä olo. Suomen liittyminen Euroopan unioniin, liikumisen vapaus, työmahdollisuuksien lisääntyminen ulkomaille sekä kaupan ja koulutusohjelmien kansainvälistyminen ovat lisänneet tarvetta monipuolistaa ja laajentaa terveydenhuollon palveluita vastaamaan myös maahanmuuttajien tarpeita ja vaatimuksia.

Tutkimuksen tavoitteena onkin kehittää terveydenhuoltoalan koulutusta, antaa palautetta terveydenhuollon organisaatioille niiden toiminnasta ja mahdollisesti arvioida maahanmuuttajien

Raija Taavela, HTL, terveydenhuollon lehtori. Kirjoitus perustuu Tampereen yliopistossa keväällä 1997 tarkastettuun lisensiaatin-tutkimukseen.

alkuopetusta ja maahanmuuttajien kohteluun vaikuttavia muita tekijöitä. Tutkimukseni liittyy läheisesti nykyisin meneillään oleviin opetusministeriön opetuksen kehittämishankkeisiin maahanmuuttajien syrjäyttämisen sekä rasmin vastaisissa koulutusohjelmissä. Tutkimusteema liittyy myös EU:n maahanmuuttajien syrjäytymisen vastaiseen ohjelmaan. Tutkimuksessani arvioin myös lakia potilaan asemasta ja oikeuksista; miten sen on mahdollista toteutua maahanmuuttajien näkökulmasta tarkasteltuna.

Tutkimus toteutettiin Tampereella, Lappeenrannassa, Porissa ja Luoteis-Satakunnan kansanterveysyhtymään kuuluvissa kunnissa. Kuntayhtymään kuuluvat Noormarkku, Pomarkku, Merikarvia ja Siikainen. Aineisto kerättiin syksyllä 1995 ja keväällä 1996. Tutkimukseen osallistui 176 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaista (sosiaalityöntekijöitä, lääkäreitä, terveydenhoitajia ja hoitotyön edustajia) ja 25 venäläis- ja virolais- ja inkeriläisperhettä. Tutkimusmenetelminä olivat haastattelut, kyselyt ja muistelumenetelmä.

Hyvän kohtelun rajat ja mahdollisuudet

Hyvää kohtelua rajoittaa eniten kielitaidottomuus. Suomalaiset terveydenhuollon ammattilaiset osaavat suomea, jotkut englantia, ruotsia tai saksaa. Asiakkaat puhuvat venäjää, viroa, vietnamia ym. kieliä. Yhteisen kielen puuttumisesta aiheutuu kommunikatiivaikeuksia ja väärinymmärryksiä. Jatkohoito-ohjeita on vaikea

"Lähdin 1930-luvulla Amerikkaan, sieltä työnhakuun Venäjälle samalla vuosikymmenellä. Sain palata Suomeen 1994", kertoi haastateltava.

tai mahdoton antaa siten, että terveydenhuollon henkilökunta voisi olla varma siitä, että asiakas ymmärtää ne siten kuin ne halutaisiin ymmärrettävän. (Esimerkiksi vastauksesta: – *yksi asiakas ei osannut sanoa muuta kuin "ummärrän", oli vaikea tietää mikä meni perille, kun aina vain "ummärtää"*.) Samoin tuottaa vaikeuksia selvittää aikaisempi terveydentila ja käytetyt hoitomenetelmät.

Tulkkipalvelujen suhteen on käytännössä vaikeutena tulkkien ajanvaraukseen ja virka-aikoihin perustuva työ. Terveydenhuollossa tulkin tarve tulee useimmiten yllättäen, iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Tulkkipalvelujen tarjonta ja kysyntä eivät kohtaa. Ainoana ratkaisuna kysymykseen näen terveydenhuollon ammattilaisten kielitaidon kohentamisen, jos tulkkijärjestelmä halutaan pi-

tää "virkamiestyönä".

Maahanmuuttajien ilme- ja elekieli ja niiden merkitys poikkeavat suomalaisista tavoista. Hyvin monilla kansallisuuksilla on käytössään "naamiokieli", joka tarkoittaa sitä, että lapset opetetaan jo pienestä pitäen käyttämään tiettyjä ilmeitä ja eleitä tietyissä tilanteissa. Ammattihenkilökunnan pitäisikin osata katsoa naamion taa. Kotikäynnit ovat eräs luonteva tapa terveydenhuollossa tutustua naamionkaiseen elämään. (Esimerkki vastauksesta: – *haluaisin tietää, miten kulttuuri vaikuttaa asiakkaitten jokapäiväisessä elämässä.*)

Terveydenhuollon henkilökunnan koulutus vieraista kulttuureista tulevien ihmisten kohtaamiseen ja hoitamiseen on huono. Suomalainen hoitokäytäntö painottaa vain tieteellisin menetelmin tehtyä sairauden tutkimista ja

hoitamista. Luonnonlääkintä, kansanparannus ja muut pehmeämmät hoitotavat ovat suomalaisille terveydenhuollon toimijoille vieraita. Lisäksi niitä ei hyväksytä virallisesti hoitamiseksi. (Esimerkki vastauksesta: – *ulkomaalaisten hoitotavat tuntuvat joskus lääketieteen vastaisilta, niiden ymmärtäminen on vaikeaa.*)

Naisen ja miehen roolien erilaisuuden ymmärtäminen verrattuna suomalaiseen tasa-arvoon on haaste suomalaisille (Esimerkki vastauksesta: – *machomiehet ja suomalainen nainen määräjänä ja auktoriteettina, onhan siinä tekemistä.*), samoin uskontojen voimakas vaikutus elämäntapoihin. Aikaan liittyvät erilaiset käsitykset vaikeuttavat hyvän kohtelun toteutumista. Suomessa tiukoista aikarajoista voi tulla hoi-toeste. Siksi pitäisikin tulevaisuudessa harkita enemmän ns. ”vapaiden vastaanottojen” sallimista.

Suomalaisten ennakoasenteet venäläisiä ja virolaisia kohtaan eivät mielestäni olleet loukkaavia, vaikka ennakoasenteita oli-kin. Sen sijaan venäläisten ja virolaisten antama kuva suomalaisista kaipaisi kohennusta. Maahanmuuttajat kokevat pahaa oloa Suomessa, mikä ilmaistaan jopa vihamielisyydellä. (Esimerkki asiakkaan vastauksesta: – *joskus minä vihaan teitä suomalaisia niin, että mua ei yhtään kiinnosta teidän makkarat ja saunat.*) Terveydenhuollon ammattilaiset pukevut negatiiviset ennakoasenteensa useimmiten virkamiehelle sopivaan verhottuun, asialliseen muotoon.

Henkilökunnan vähyyys huonontaa kohtelua, koska maahan-

muuttajien tapoihin tutustuminen vie enemmän aikaa. Ajan riittämättömyys johtuu osittain myös kieleitaidottomuudesta ja kulttuuritapojen tuntemattomuudesta.

Ulkomaalaishallinto kaipaisi kehittämistä. Hallintovirkamiehillä on tunne, että heidän on näytettävä, että he tekevät virkamiestyötään hyvin ja oikeuden-

mukaisesti. Heillä on paineita siitä, että heidän kuvitellaan ”hyysäävän” maahanmuuttajia, jotka näin saisivat Suomessa paremman kohtelun kuin suomalaiset. Ulkomaalaishallinto järjestelmänä pyörittää sekä virkamiehiä että asiakkaita. Se koetaan epäselväksi ja häilyväksi. Jotkut työntekijät kokevat, että paikallistasolla

Paluumuuttajaperheet osaavat usein montaa kieltä. Tässä perheessä puhutaan viroa, venäjää ja suomea.

heiltä puuttuu hallinto kokonaan. Taistelu rahasta ja tiloista on jatkuvaa koko ajan kasvavalla hallinnon alueella. Ristiriitaa on siinä, että päättäjät sekä valtion että kunnan tasolla eivät välttämättä haluaisi tänne yhtään maahanmuuttajaa, mutta kuitenkin heitä on ja asiat on hoidettava.

Hyvän kohtelun elementit ja toteutumisen

Kohtelun empaattisuudessa on puutteita. Syinä ovat lähinnä työhön liittyvät tarkat hierarkia-, työnjako- ja valvontasuhteet. Samoin se, kokeeko hoitohenkilökunta empaattisuutensa lisäävän työnsä palkitsevuutta, vaikuttaa sen määrään asiakassuhteessa. Empaattinen kohtelu toteutuu terveydenhuollon asiakkaiden kohtelussa noin 53–78%:ssa tapauksista. Terveydenhoitajat ovat empaattisempia kuin hoitotyön edustajat ja lääkärit. Porissa ja lähikunnissa suhtautuminen maahanmuuttajiin on empaattisinta. Tamperelaiset ovat varauksellisimpia. Empaattisimpia ovat 41–50 ja alle 30-vuotiaat 6–15 vuotta työssä olleet. Epäempaattisimpia ovat yli 21 vuotta työssä olleet. Epäempaattisuus oli suurta myös yli 16 ja alle 2 vuotta työssä olleiden keskuudessa. Empaattiset tuntevat ns. poikkeavia ihmisiä enemmän kuin epäempaattiset.

Kohtelun tasapuolisuuden ja puolueettomuuden vaatimukset toteutuvat 68–87%:sti. Selityksiä epätasapuolisen ja puolueellisen kohtelun syihin on monia, vain harvat niistä ovat kuitenkin hyväksyttävissä. Epätasapuolisen

kohtelun syiksi mainittiin mm. asiakkaiden vaikeat taustat, kieliongelmat, luonnolliset sympatiat ja asiakkaiden käytöstavat. Porissa ja lähikunnissa asiakkaita kohdellaan kaikkein tasa-arvoisemmin, Lappeenrannassa kaikkein epätasa-arvoisemmin. Tamperelaisien vastauksissa kuvastui vaihtoehtona ”riippuu tilanteesta”. Puolueellisinta maahanmuuttajien kohtelu on Tampereella, mikä on ymmärrettävää, koska se oli monikulttuurisin tutkituista paikkakunnista. Jos oikeudenmukaisuuden periaatteena pidetään, että heikompia pitää auttaa, niin tällöin on määriteltävä käsite ”heikko”. Ovatko maahanmuuttajat heikompia kuin suomalaiset? Ovat varmaan joskus, mutta heissä on myös vahvuuksia, joita ei ole suomalaisissa.

Asiakkaiden itsemääräämisoikeus toteutuu jonkin verran tai paljon riippuen henkilökunnan työtehtävistä. Pahin puute itsemääräämisoikeudessa on asiakkaiden hyväksyminen älykkäiksi ihmisiksi, jotka ymmärtävät myös terveydenhuollon päätöspäätöksiä, jos heidän kanssaan keskustellaan. Terveydenhuollon henkilökunnan asenteet asiakkaitaan kohtaan ovat jonkin verran ylimielisiä. Hoitopäätöksiin osallistuminen asiakkaiden puolelta on vaikeaa alan erikoistietovaatimusten vuoksi. Lisäksi ehto, että asiakas saa määrätä omista asioistaan taloudellisten resurssien rajoissa tuottaa epäselvyyttä itsemääräämisoikeuden toteutumisessa.

Päätökset hoitotavan valinnasta tekee joko asiakas, henkilökunta ja asiakas yhdessä, tai henki-

lökunta yksin. Terveydenhoitajat ja lääkärit jakautuivat kyselyssä selvimmin äärivaihtoehtoihin sallien joko erittäin paljon tai ei ollenkaan itsemääräämisoikeutta asiakkaalle. Terveydenhuollossa on paljon tilanteita, joissa asiakkaan itsemääräämisoikeus voi olla kyseenalainen. Itsemääräämisoikeuden hylkääminen tai hyväksyttävyyden riippuu usein tilanteesta tapahtuvasta monien seikkojen yhtäaikaisesta vaikuttamisesta. On vaikea arvioida sitä, milloin itsemääräämisoikeuden mahdollisuus on hylätty väärin perustein.

Hoitotyön edustajat antavat itsemääräämisoikeuden periaatteen hoitamisessa toteutua eniten. Tämä johtuu työnkuvasta ja vastualueista. Erittäin paljon itsemääräämisoikeutta antava ammattilainen on nainen, 41–50-vuotias, jolla on työvuosia yli kuusi vuotta ja paljon kansainvälisyyteen liittyviä opintoja. Itsemääräämisoikeuden sivuuttava ammattilainen on nainen tai mies, 41–50-vuotias, työvuosia hänellä on alle viisi vuotta ja hänellä on vain vähän kansainvälisyyteen liittyviä opintoja. Itsemääräämisoikeutta paljon antavat ovat empaattisempia kuin itsemääräämisoikeuden sivuuttavat, he eivät välttele maahanmuuttajia eikä heillä ole rasistisia tuntemuksia. Itsemääräämisoikeuden sivuuttavat välttelevät maahanmuuttajien kohtaamista ja viidesosa heistä kokee olevansa jollakin tavalla rasisteja.

Terveyspalvelujen saatavuudessa tulee ongelmia, koska hoitavalla henkilökunnalla ei ole riittävää kielitaitoa ja tiedollista perustaa kohdata maahanmuuttajiasiakkaita. Myös kielteiset koke-

mukset hoitosuhteista ja oma epävarmuus kohdata outoja tilanteita aiheuttavat välttelevää käytäytymistä. Maahanmuuttaja koetaan helposti kaaoksen aiheuttajaksi, joka sekoittaa päiväaikataulun. He saavat helposti myös häirikön leiman. Maahanmuuttajat ärsyttävät terveydenhuollossa eniten vaativalla ja röyhkeällä asenteellaan. Joihinkin hoitotilanteisiin liittyy väkivallan uhkaa ja tämä lisää varsinkin naisten arkuutta kohdata maahanmuuttaja-asiakas. Hoitoaikojen noudattamatta jättäminen koetaan pahana. Välttelijöitä on eniten Lappeenrannassa ja vähiten Porissa ja lähikunnissa. Eniten maahanmuuttajia välttelevät hoitotyön edustajat ja lääkärit. Terveydenhoitajista noin 10% välttelee maahanmuuttajien kohtaamista.

Tutkimuksen mukaan rasismia esiintyy terveydenhuollossa jonkin verran. Porissa myöntävän vastauksen antoi 12,8% ja Lappeenrannassa 21%. Terveydenhuollossa toimiva rasistisia tunteita myöntävä henkilö on useimmiten alle 40-vuotias nainen tai mies, työvuosia hänellä on alle

viisi vuotta ja vain vähän kansainvälisyyteen liittyviä opintoja.

Asiakkaiden syrjiminen ja kohtelun oikeudenmukaisuus

Terveydenhuollon henkilökunnan on ajettava asiakkaansa ja yleistä etua ja joskus syrjäytettävä asiakkaan tahto. Asiakkaiden lähtötaustat ovat hyvin erilaisia, tämä antaa oikeutuksen hoitaa heikompiosaisempia paremmin, jotta hoitamisen kautta saavutetaisiin tasa-arvo. Asiakkaiden välttely voidaan katsoa terveydenhuollossa aina epäoikeudenmukaiseksi toiminnaksi. Syrjäytämiseksi pitäisi aina olla selvät perustelut. Maahanmuuttajat saattavat valita myös vapaaehtoisesta syrjäytymisestä säilyttääkseen omaa kulttuurista perintöään.

Asiakkaita kohdellaan oikeudenmukaisesti riippuen mahdollisuuksista ja taloudellisista resursseista. Maahanmuuttajien kohtelua voidaan muuttaa ihmisystävällisemmäksi parantamalla sekä terveydenhuoltohenkilökunnan että maahanmuuttajien kou-

lutusta. Terveydenhuollon organisaatiot tarvitsevat hallinnollista uudistamista sekä rakenteisiinsa että toimintaansa. Ulkomaalaishallinnosta puuttuvat toiminnan tukevat suuntaviivat. Ei ole päätetty tulevaisuuden yhteiskunnan kuvaa ja sitä, miten yhteiskunta toimii, kun osa väestöstä on vierasmaalaisia, joilla on oma kulttuurinsa ja kielensä.

Asiakkaiden kohtelussa on epävarmuutta. Maahanmuuttaja-asiakkaita joko "hyysätään" tai sitten heitä koetaan ollaan varovaisia tai koetaan vastenmielisyttä. Puuttuu avoimuus kohdata erilainen ihminen uteliaasti ja tutkia minkälainen hän on. Mielipiteet maahanmuuttajista perustuvat tunteisiin enemmän kuin tietoon ja harkintaan.

Kohtelemisen ura

Taulukossa 1. on esitetty 2–5 vuotta ja yli 16 vuotta työssä oleiden terveydenhuollon ammattilaisten asiakkaiden kohtelemisen eroja.

Lääkärit ovat uransa alussa

Taulukko 1. Työvuosien vaikutus asiakkaiden kohteluun

Itsemääräämisoikeus	Tasa-arvoisuus	Puolueettomuus	Empaattisuus	Välttäminen	Rasismi
Lääkärit					
– vähän työvuosia +	+,-	+,-	+,-	ei	kyllä
– paljon työvuosia ++	epätasa-arvo	puolueellinen	epäempaattinen	kyllä	ei
Terveydenhoitajat					
– vähän työvuosia ++	tasa-arvo	puolueellinen	+,-	kyllä	kyllä
– paljon työvuosia. +	epätasa-arvo	puolueeton	empaattinen	ei	ei
Hoitotyöntekijät					
– vähän työvuosia +	tasa-arvo	puolueeton	+,-	ei	kyllä
– paljon työvuosia +	epätasa-arvo	puolueellinen	+,-	ei	ei

Merkkien selitys: +,- = epävarma, + = jonkin verran, ++ = paljon

asiakkaiden kohtaamisessa tasa-arvoisuuden, puolueettomuuden ja empatian suhteen neutraaleja. He eivät välttä maahanmuuttajia, mutta heillä voi olla rasistisia ennakkoluuloja. Lääkärit, joille on kertynyt paljon työvuosia, ovat epätasa-arvoisempia, puolueellisempia ja epäempaattisempia maahanmuuttajia kohtaan. He välttävät ulkomaalaisia asiakkaita, mutta heillä ei ole rasistisia tuntemuksia. Työvuosien alussa olevat eivät uskalla antaa asiakkaille itselleen päätösvaltaa, mutta myöhemmin he muuttavat asenteitaan ja lisäävät itsemäärämisoikeutta.

Terveystenhoitajat välttävät työvuosiensa alkuaikoina maahanmuuttajia ja heillä on rasistisia ennakkoluuloja. Terveystenhoitajille on aluksi tärkeää, että he kohtelevat maahanmuuttajia samalla tavalla kuin suomalaisia. Eri maahanmuuttajaryhmiä he taas kohtelevat eri tavalla. Itsemäärämisoikeutta he antavat aluksi paljon. Työvuosien lisääntyessä terveystenhoitajat vähentävät itsemäärämisoikeutta, ovat epätasapuolisia ja kohtelevat eri kansallisuuksia samalla tavalla. Heistä tulee empaattisia asiakkaitaan kohtaan, he eivät enää välttä maahanmuuttajia ja rasistiset tuntemukset häviävät.

Hoitotyön edustajien muuttumisprosessi työvuosien kuluessa on kaikkein vähäisin. Itsemäärämisoikeuden ja empaattisen kohtelun määrässä ei tapahdu muutoksia. Rasistiset tuntemukset kuitenkin häviävät vuosien kuluessa. Kohtelutapa muuttuu tasa-arvoisesta epätasa-arvoiseksi ja puolueettomasta puolueelliseksi.

Kaikissa ammattiryhmissä ta-

pahtuu kohtelun muuttuminen kahdessa vertailuteemassa. Tasa-arvoinen kohtelu muuttuu epätasa-arvoiseksi ja rasistiset tuntemukset häviävät. Puolueeton kohtelu muuttuu kahdessa ryhmässä myös puolueelliseksi ja itsemäärämisoikeuden määrää tarkistetaan työvuosien kuluessa, joko vähentäen tai lisäten sitä.

Län vaikutus kohteluun

Län suhteen tehtiin vertailuja vastaajista, jotka olivat alle 30-vuotiaita ja yli 50-vuotiaita. Tuloksista voidaan todeta, että yli 50-vuotiaat antavat asiakkaille vähän enemmän itsemäärämisoikeutta kuin nuoremmat. Vanhemmat kohtelevat asiakkaita epätasa-arvoisemmin ja puolueellisemmin kuin nuoremmat. Suurin ero on empaattisessa kohtelussa. Vanhemmat terveydenhuollon työntekijät ovat epäempaattisempia kuin nuoremmat. Nuorilla oli vastauksissaan monia hyvin empaattisia ilmaisuja, kuten: – *teen työni innolla*; – *koen olevani yliempaattinen*. Vanhemmat taas ilmaisivat: – *kohtelen samalla tavalla*; – *olen asiallinen*. Vanhemmat työntekijät välttelevät maahanmuuttajia jonkin verran enemmän kuin nuoremmat.

Jos ajateltaisiin kohtelemisen muuttumista urakehityksenä, voitaisiin sanoa, että siihen liittyvät seuraavat vaiheet:

1. vaihe. Maahanmuuttaja koetaan kärsimysten jalostamana olentona. Hän on eräällä tavalla sankariolento, joka ei ole tehnyt kenellekään mitään pahaa vaan on joutunut pahan kohteeksi. Häntä yritetään auttaa ja tukea

muutossa ja sopeutumisessa. Häntä ymmärretään liikaa ja ”hyysätään”.

2. vaihe. Hyväntekijät huomaavat, että maahanmuuttajalla on virheitä. Hän käyttäytyy joskus epäkohteliaasti, hän vaatii palveluita, hän yrittää hyväksikäyttää ammattilaisia ja suomalaista sosiaaliturvaa. Hän valehtelee saadakseen itselleen paremmat olot ja enemmän materiaa. Eräs haastatelluista sanoi, että tässä vaiheessa huomaa, että maahanmuuttaja voi olla ”kusi-pää”. Ammattiauttaja leimaa vähäksi aikaa kaikki ulkomaalaiset.

3. vaihe. Yksilötason harkintajajattelu. Ammattiauttaja ottaa rauhallisesti vastaan asiakkaansa. Hän katselee ja kuuntelee. Hän miettii, minkälainen maahanmuuttaja on ihmisenä, mikä on hänen taustansa, minkälaista naamiota hän käyttää. Hän haluaa tutustua asiakkaaseensa tapamalla häntä vastaanotolla ja käymällä kotikäynnillä. Hän antaa asiakkaansa pelata peliään, jos asiakas niin haluaa. Ammattiauttaja antaa asiakkaalleen virkavelvollisuuksiin kuuluvan virkaavun. Virka-apuun liittyy myöhemmin lisäapu, jos asiakas on sen ansainnut.

Erään lääkärin kertomus omasta kehittymisestään: – *Alkuaikoina kielsi itseltään sen, että voi toisia kohtaan olla puolueellinen. Nykyään hyväksyy sen, että antipatiat ovat normaaleja. Olen mielestäni empaattinen, mutta vuosien varrella olen alkanut pitää etäisyyttä asiakkaisiin. On helpompaa olla asiantuntija, kun on kauempana. Mitä lähemmäs menee ihmisenä, sen hankalampi on hoitaa. Työssäni pitäisi pys-*

tyä sanomaan myös negatiivisia asioita. Alkuvaiheessa, nuorena lääkärinä oletti, että kaikkien kanssa pitäisi olla kaveri, nykyään sen on jättänyt, voimavarat eivät riitä. Terveydenhoitajilla on erilainen rooli, he tulevat työssään läheisemmäksi ja tutummaksi asiakkaiden kanssa, ehkä he pystyvät pitämään enemmän kavereina.

Monikulttuurisen työn ilot ja haasteet

Monikulttuurisen työn iloina ja haasteina vastaajat kokivat olevan uusien asioiden jatkuvan oppimisen, työn rikastumisen, työn paljaitsevuuden ja oman persoonallisuuden muuttumisen positiivisempaan suuntaan. Monikulttuurisessa työssä vaadittavia ominaisuuksia olivat vastaajien mielestä seuraavat tekijät: ennakkoluottomuus, omien asioiden hoitamiskyky, avoimuus, joustavuus, kielitaito, empaattiset kyvyt, huumorintaju, ulkomaillaoleskelu tai matkustaminen, laajakatseisuus, koulutus/sivistys, oma kiinnostus työhön ja määrätietoisuus. Koulutuksella voidaan vaikuttaa asiakkaiden kohtelun parantamiseen tutkituissa teemoissa. Huo-

noimmin koulutus vaikuttaa lääkäreiden ammattikunnassa. Terveydenhoitajat ja hoitotyön edustajat kokevat koulutuksen vaikuttavan heihin kohtelua parantaen.

Lisensiaatin tutkimuksessa käyttämäni kirjallisuutta:

(Mainittu vain muutamia pääteoksia, joita olen käyttänyt tutkimuksen teoreettisena viitekehysenä)

- Barnard, I. Chester** 1954. The functions of executive. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.
- Barth, Fredrik** 1969. Introduction. Teoksessa Barth Fredrick (toim.): Ethnic groups and boundaries. The social organization of culture difference. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bleicher, Josef** 1980. Contemporary hermeneutics: hermeneutics as method, philosophy and critique. London: Routledge & Kegan Paul.
- Drzewicki, Krzysztof; Kraorc, Catarina; Rosas, Allan** 1994. Social Rights as Human Rights. A European Challenge. Turku: Åbo Akademi. Institute for Human Rights.
- Forsander, Annika; Ekholm, Elina; Saleh, Raya** 1994. Monietminen työ: haaste ammattitaidolle. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskuksen täydennyskoulutusjulkaisu ja 9/1994. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Giddens, Anthony** 1984. Yhteiskuntateorian keskeisiä ongelmia: toiminnan, rakenteen ja ristiriidan käsitteet yhteiskunta-analyysissä. Helsinki: Otava.
- Goffman, Erving** 1968. Stigma. Notes on the management of spoiled identity. Penguin Books.
- Laakso, Seppo** 1989. Suomen oikeusjärjestys. Teoksessa: Yleishallinto-oikeus

pääpiirteittäin. 5.uudistettu painos. Tampere: Finnpublisher.

- Laine, Marjaana** 1993. Ulkomaalaisen oikeusasema Suomessa. oikeuslähdekäsikirja. Helsinki: Työministeriö. Pakolais- ja siirtolaisuusasiain neuvottelukunta.
- Lehtola, Pentti** 1993. Potilaan oikeusturva. Helsinki: Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus oy.
- Lehtonen, Heikki; Heinonen, Jari; Rissanen, Pekka** 1986. Syrjäytymiskäsittelyn käytön ongelmia. Sosiaalihuollon toimeentulo raportti. Sosiaalihuollon julkaisuja 12/1986. Helsinki: Sosiaalihuollitus.
- Pellonpää, Matti** 1991. Euroopan ihmisoikeussopimus. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- Rawls, John** 1988. Oikeudenmukaisuusteoria. Helsinki: WSOY.
- Sintonen, Teppo** 1993. Katsaus kadalaisen etnisyytutkimukseen. Sosiologia (1993): 2, s.76–87.
- Varto, Juha** 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tampere: Kirjayhtymä oy.
- Vartola, Juha** 1979. Valtionhallinnollisen rakenteellisen muutoksen ongelmasta. Acta Universitas Tampereensis, ser A vol. 103. Tampere: Tampereen yliopisto.
- Vartola, Juha** 1985. Julkisen suunnittelun ajattelutavoista ja luonteesta. Julkaisusarja B nro 35. Valtion koulutuskeskus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Lait:**
- Hallintomenettelylaki 6.8.1982/598
Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1.3.1993/785
Rikoslaki 8.9.1989/792. Kielto kiihottamisesta kansansyrjintään
Ulkomaalaislaki 22.2.1991/378

Deportation of Poles on the Eve of World War II

The Framework of Soviet Forced Expulsion of Nationalities

Nicholas Iwanow

Forced expulsion and extinction of separate nationalities, along with other features, is the essential trait of the repressive character of the former Soviet regime. The history of such politics dates back to the first years of the Soviet power, but it reached its peak in the middle of the 30s and during the Second World War.

Poles in the Former USSR

Poles, inhabitants of the western regions of the former USSR, have been considered the primary target of reprisal throughout the history of the Soviet Union. It was upon them that Stalinism for the first time during the years 1935–1937 carried out a shocking experiment in mass repression and genocide based on nationality rather than class or other criteria. Mass repression by the Soviet

regime during the civil war (1918–1922) – the so called “red terror” – was based mainly on the class criterion. The same is true of repressions during “NEP” policy, collectivisation and industrialisation processes.

The year 1935 marked a decisive turn in the Soviet nationality policy. National minorities in the country were divided into several uneven groups. Poles were put at the head of the group of nationalities considered enemies of the Soviet power. In the late 30s Koreans from the Far East and so-called “Local Finns” from the Leningrad oblast shared the fate of Poles. Later, during the years of the Second World War the Volga Germans, Crimean Tatars, Chechens and Ingushes, Turks from Meskhetia, Kalmuks and others were added to this group of targeted nationalities. But the compulsory expulsion of Poles from the border regions of the Ukraine and Belarus which took place under the terms of a decree that concerned the removal of “uncertain elements” from the territories of probable

future military operations for ever qualified Poles to bear the name of most rigorously punished people.

During the interbellum period Soviet Poles constituted the largest Polish national minority in Europe, estimated at no fewer than 1,200,000 thousand persons. The prevailing majority of these Soviet citizens of Polish nationality were concentrated in those territories of pre-partitioned Poland which had been incorporated into the Soviet Republics of the Ukraine and Belorus under the terms of the Riga peace treaty of 1921. These territories (the so-called “dalsze kresy” /distant borderlands/) covered more than 200,000 square km.¹

Polish settlements in the USSR occupy a special position in the history of the world’s Polish diaspora. The national consciousness of distant borderland Poles took shape under the influence of a rich and long-time tradition of combat to preserve their Polish identity. After the restoration of the Polish state in 1918 the majority of them felt

Nicholas Iwanow, Professor of History at the University of Opole, Poland.

strong sympathy and manifested loyalty towards the reborn homeland. Those people were ethnically aboriginal, native inhabitants of the farther borderlands although they did not constitute a set of exclusively genetically Polish national groups. A vast number of them formed genetically Belarus and Ukrainian national groups that in different periods of time adopted Catholicism, which led to their eventual polonisation. The stereotype: "A Catholic equals a Pole" serving to define somebody's nationality dominated here for centuries. The religious criterion was much more effective than any other: linguistic, cultural, social or economic.²

The Period of Favouring Poles 1925–1935

The interbellum policy of the Communist Party towards the Polish national minority in the USSR can be divided into two completely different periods. Favouring of Poles at the beginning later changed into destruction of every single aspect of the Polish national life. During the first phase, which started in the middle of the 20s and was terminated exactly ten years later, some attempts were made to use the Polish national minority for the aim of advancing the socialist revolution in Poland. This policy was also regarded by the communist party leadership as the best and most efficient means of sovietising of the Poles.³ For this aim a system of Polish national autonomy was established. Two

miniature Polish socialist "republics" were created, the so-called autonomous nationality districts: the Julian Marchlewski district in the Ukraine (Zytomierz oblast) and the Feliks Dzierzynski district in Belarus (near Minsk). These two main centers of Polish national autonomy in the USSR were commonly called "Soviet Marchlewszczyzna" and "Soviet Dzierzynszczyzna". In addition to this, there was set up a widespread network of so-called village councils of Polish nationality.⁴

In order to shape a new consciousness, a stereotype of the Soviet Pole, authorities opened more than 670 Polish schools, two Institutes, the Polish language was introduced in local Soviet judicature, and three professional Polish theatres were opened as well as many other Polish institutions.⁵

The communist party policy towards Soviet citizens of Polish nationality was diametrically opposed to general practices observed in the evolution of the Polish diaspora throughout the world. The shaping of attitudes of loyalty towards the country of settlement was not accompanied here by the process of divesting the Polish population of its national character. Quite on the contrary, the Soviet state and the communist party did their best to neutralise the influence of many assimilative factors and to repolonise Poles who lost the command of the native language. There was a constant tendency to educate Poles in the spirit of Soviet patriotism on the basis of Polish national awareness. It was

an ideologically directed process of broadly understood Sovietisation.⁶

At the beginning the Soviet Polish experiment did not much differ from the general tendency towards the extension of rights to all non-Russian nations and nationalities under the terms of the so-called "national-NEP" (new economic policy). Towards the end of the 20s the importance of the Polish experiment grew considerably because of two factors. First of all, hostile, antagonistic feelings towards the Polish state were increasing in the USSR; secondly, propaganda about the growing Polish military threat to the Soviet Union connected with this feeling intensified.

Among other factors, the myth of inevitable Polish aggression was necessary for Soviet authorities to justify reasons for intensifying Stalinist terror inside the country. Poland was the only large capitalist country with relatively substantial military potential which had a common frontier with the Soviet Union. Poland was the only country that in the opinion of the Soviet propaganda machine had the potential qualities of an aggressor.⁷

The Communist Party of the Soviet Union, when constructing Soviet Polish autonomy, tried to realise the following aim: total isolation from national and socio-cultural processes going on at this time in Poland; the establishing of the so-called Polish proletarian culture; inciting hostile feelings towards the historical homeland of Soviet Poles. This process was to lead to the creation of a new kind of Pole whose Polish-

ness would manifest itself only by the command of the Polish language and the knowledge of certain ideologically determined elements of national culture and who would recognise the priority of revolution interests over national interests. This process of sovietisation also embraced a very peculiar phenomenon: simplifying the Polish language in order to overcome illiteracy among the Polish rural population.⁸

The Period of Anti-Polish Repressions After 1935

The Year 1935 marked a dramatic turn in the policy of the Soviet regime towards Poles. Stalin and his colleagues realized that the process of sovietisation of the Polish national minority in the USSR had suffered a complete failure. The percentage of communist party members among local Poles was one of the lowest among Soviet nationalities. The Marchlewski Polish National district in the Ukraine appeared to be a real blank spot on the map of the general collectivisation of the Ukraine. It also appeared that the creation of the loyal Soviet Polish autonomous community was a fiction. Poles were still loyal to their motherland and their national and historical traditions, and first and foremost to Catholicism.

The Catholic church played a unique role in the territories which were a part of Eastern Poland before its partition at the end of the 18th century. It was the main stronghold of Polishness in

the territories of greater Russia, the main center of propagating Polish education and culture, a guardian of centuries-old national traditions. It was also a symbol of the indissoluble bonds between Polishness and Catholicism. The Catholic faith was here treated by the whole of society as the Polish faith, and the Catholic Church as a Polish church. That is why the acts of repression that took place in the second half of the thirties were aimed first of all at the destruction of Catholicism.⁹

The repression of Catholicism virtually resulted in the complete destruction of the organized religious life of Catholics in the USSR. Out of more than 500 churches functioning all over the Soviet Union in 1923 (ministered by 360 priests), at the beginning of 1939 there were only two of them still open: in Moscow and Leningrad mainly for the use of foreign diplomats.¹⁰

In 1935 a huge campaign of mass expulsion of Poles from the distinct borderlands started. The first stage of it was to clear the Soviet-Polish border areas of the Ukrainian SSR of the ethnic Polish population. According to my own estimates, made on the bases of Soviet archive materials, about 120 thousand Poles were expelled. Their destination was mainly Kokchetav oblast of Kazakhstan.

This first Soviet mass expulsion of a certain nationality was relatively mild. Every forcibly repatriated family had from two to seven days to prepare for the trip, for packing their belongings, etc. Actually there were no limi-

The monument in Norilsk, Siberia, memorial to the deported Poles.

tations on property being taken with them to Kazakhstan. This concerned not only the private property of peasants, but also kolchoz property. That is why the first wave of mass expulsion of Poles resulted in a relatively small number of victims.¹¹

The Soviet authorities were deeply interested in effective colonisation of the northern regions of Kazakhstan and organised this first expulsion of Poles as a colonisation campaign rather than a purely punitive action aimed at the physical destruction of the Polish national minority.

The second wave of anti-Polish repressions in the USSR was of a completely different character. It was not the forcible resettlement of peasant population of Polish origin, but a terror campaign to eradicate Poles as a nation from the territory of the border regions of Belarus and

other parts of the USSR. NKWD detachments were despatched to Polish villages, mainly in the Polish autonomous region named after Felix Dzierzhinski, and the local population was given some two to three hours to pack and be ready for relocation. At the same time special political courts, so-called "trojki," organized martial hearings in the local "selsoviet" or "peasant club" (usually the former Catholic church). Sentences were usually agreed upon beforehand. The most common punishment was execution by shooting. There were villages in Belarus where all of the male population was shot. It was quite common that actually only women, children and old men were deported, while other men were sent to concentration camps and executed.

Out of more than 320,000 Polish nationals in Belarus the Soviet authorities deported close to 200,000. The rest were left in peace only on the ground that their Polishness was actually based on religious affiliation, but in reality they were Belorussians. From 20 to 25% of those resettled perished during the deportation.¹²

Quite a severe wave of repression fell upon the heads of the Polish urban community in the

USSR. Poles were deported from all cities that were situated less than one hundred kms. from the border. During the interbellum period Leningrad was the largest Soviet city which qualified to this category. Close to 48,000 Poles lived there. Leningrad before the second world war was only 32 km. from the Finnish border and its territory was classified by the authors of the pre-war repression as a border region. This was the basis for mass anti-Polish repression. According to the reports of the Polish consulat in Leningrad about 60% of local Poles suffered various kinds of repression. The most common sentence was 15 years in prison. About 700 Poles were shot. A large number of Poles were also deported from Berdichev, Winnica, Minsk, Zhitomir, Zmerinka and other cities.¹³

The exceptional character of anti-Polish repression in the years 1935–1938 distinguishes this Polish national tragedy even in comparison with the awful experiences of other national groups. It was probably a final act of the de-polonization of the farther borderlands, a process started by the Czardom after the suppression of the November Uprising of 1831.¹⁴

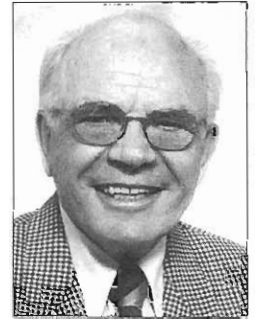
The destruction of Polishness

on the farther borderlands in the years of greatest Stalinist terror was a crowning achievement of the long, traditional czarist policy. It was rooted in the contemporary trends of Soviet internal policy, which objectively expressed the ideology of Russian nationalism and imperialism. We might even add that this was an inherent constitutive element in the Stalinist model of rule.

Notes:

- ¹ Iwanow M. Pierwszy naród ukarany. Polacy w Związku Radzieckim, 1921–1939, p. 71–82.
- ² Kawecka K. Problemy rozwoju oświaty i kultury Polonii radzieckiej. In: Kultura skupisk polonijnych. Warszawa, 1961, p. 258.
- ³ Tegoborski W. Polacy Związku Radzieckiego. Moskwa, 1929, p. 144.
- ⁴ Iwanow M. Op. cit., p. 116–125.
- ⁵ Kawecka K. Op. cit., p. 258; Central State Archives of Belarus, 701/ 1–16, p. 102, 107.
- ⁶ Programy dla polskich szkół radzieckich politechnicznych. Minsk, 1932, s. 31, 37.
- ⁷ Iwanow M. Op. cit., p. 61–62.
- ⁸ Dombrowski Cz. Sprawa demokratyzacji pisowni polskiej. In: Materiały dyskusyjne w sprawie reformy pisowni polskiej. Minsk, 1932, p. 10–12.
- ⁹ Polish Central Archives (Archiwum Akt Nowych), MSZ, 10184, p. 125.
- ¹⁰ Ibid. 10569, p. 4.
- ¹¹ Sierp, 30 October 1935.
- ¹² Iwanow M. Op. cit., p. 372.
- ¹³ Polish Central Archives (AAN), MSZ, 10569, p. 11, 12.
- ¹⁴ Beauvois D. Polacy na Ukrainie, 1831–1863, Paris, 1987, p. 240–245.

Paavo Nurmi's Significance for the Finnish-Americans

John O. Virtanen

Twenty years before Finland succeeded in freeing herself from Russia and becoming independent, there was born in the city of Turku a boy who was to astonish the world. It would always be said of him that he ran Finland onto the map of the world. He competed for twenty years at the very highest level of world-class runners, and when he changed careers and became a businessman, he showed the same determination as in athletic competition.

He ran Finland onto the map of the world

During his running career, Nurmi, a bright, stubborn, taciturn, and extraordinarily gifted individual, ran to twenty-three official world records. In three Olympics he won a total of nine gold medals and three silver medals. It is now one hundred years since his birth, and sixty-three

since the end of his career, but few can challenge him for the title of "world's best runner."

Nurmi was twenty-three when he startled the world for the first time at the 1920 Olympics in Antwerp. An unknown man from an unknown country, he won three gold medals and one silver. From then on, his career was followed closely.

At the next Olympics in Paris, Nurmi did not disappoint his awed admirers. He won five gold medals in spite of the fact that he had only a brief one-hour rest between the 1500- and the 5,000-meter runs. At both distances he set world and Olympic records. And the "cinder track's iron man" as he was dubbed, did not even look tired when the races were over.

Nurmi for Finland and for the Finnish-Americans

Paavo Nurmi was born on June 13, 1897 and he died in Helsinki on October 2, 1973. Had America won him over for her own, as many in the United States had wished to do in his triumphant early days, he would have died

there. But the quiet, deadpan "flying Finn" opted for his homeland. During his career, prompted and abetted by Finnish-Americans, he made seven philanthropic and competitive tours in the United States – and his significance for the positive identity of the Finnish-Americans as well as for the bild of Finns and Finland in America was enormous.

The Winter War with Russia broke out on November 1939. Nurmi boarded his retail operation shop against bombs and on January 24, 1940, departed for the United States on a good will and fund raising trip. Nurmi took the serious purpose of the trip to heart. When chided by reporters for being especially grim, he responded, "It's no time for any Finn to laugh." His participation with Finnish-Americans in the *Help Finland* campaign during the war was crucial.

Paavo Nurmi's first American tour was in 1925. He was invited to America by the Finnish-American Athletic Club, whose members individually financed his travel from Turku to New York. Hugo Qvist, president of the FAAC was his manager and ad-

Consul John O. Virtanen, Chairman of the Paavo Nurmi Heritage Society, has lived in USA from 1946 to 1980 and is now residing in Turku, Finland.

viser. Nurmi ran in fifty-five indoor and outdoor track meets, breaking 38 indoor world records, the majority of them his own. He ran from January 6 to May 26 in twenty-one different American and Canadian cities from New York to Los Angeles and San Francisco. In addition, he booked exhibitions at universities, high schools and the army training centers.

Paavo Nurmi was a member of the Finnish Olympic team to Los Angeles Games in 1932, prepared to win Olympic marathon and 10,000 meter races and to bring home two gold medals. Nurmi's popularity was as high as ever in the United States. He was a door opener for the Finnish team, which was given royal treatment from coast to coast. The last goal still shimmered on the horizon: a gold medal at Los Angeles Olympics marathon.

After the disastrous Los Angeles Olympics, where Nurmi was not allowed to run, he put all his energy into his business enterprises. Successful stock market investing provided him with his initial working capital. Nurmi's construction company was one of the most successful businesses ever owned by a former Olympic athlete. At his busiest period he had as many as three hundred people working for him, constructing total of forty apartment buildings in Helsinki.

Idolized by fans

For Nurmi's historically important accomplishments in America we should thank the American

Two of Finland's running heroes, Paavo Nurmi (right) and Ville Ritola in New York in 1925. (J. O. Virtanen photo collections)

Finns, The Finnish American Athletic Club of New York who invited Nurmi and whose members personally financed Paavo Nurmi's two visits to America. Nurmi was a total success and idolized by American fans – let alone the Finnish Americans. For his appearance at Madison Square Garden on January 6, 1925, all tickets were sold out in advance, including the maximum permissible of standing room admissions.

During his American tours, one competition followed fast on the heels of another. Nurmi's overwhelming superiority in all of them led people to indulge in flights of hyperbole and speculation. Did he train rigorously or was he a supernaturally gifted "freak"? An American medical

researcher proclaimed him the "Finnish Wonder." His physical measurements were taken, his build was studied. His running style was photographed and the photos used in training other runners. The press showered nicknames on him: "Finnish Phantom," "Winged Mercury," the "Antelope of Turku", the "Nonpareil," along with the well-known "Flying Finn." The Boston *Globe* extended his attributes to all Finns, declaring them to be "the finest human specimens in the world, sturdily built, rugged, strong, and light of foot." Even an American bankers were overwhelmed of Nurmi's tour by openly declaring that "any country producing a Paavo Nurmi had to be worth of investment." As a result the loan of 400 000 000

dollars (which in 1997 would amount to nearly twenty three billion Finnish marks) was granted to Finland. A great accomplishment for Nurmi and Finnish-Americans.

Laden with honors

During his lifetime, Nurmi received the acknowledgments of three American Presidents, *Calvin Coolidge*, *Richard Nixon*, and *Lyndon B. Johnson*. He was a hero to Supreme Court Justice *William O. Douglas*, who admired him because "he stood for excellence" and had given Douglas "a sense of my outer limits."

In addition, there are other honors bestowed upon Nurmi's heritage in USA such as *Nurmi Street* which was named after the Flying Finn in 1929 by the city council of Sylmar, San Fernando Valley, Los Angeles, California.

Paavo Nurmi Center, a building for physical education, was constructed at Suomi College, Hancock, Michigan, in 1969 and named in Nurmi's honor.

On June 24, 1996, *Time Magazine* selected Paavo Nurmi as the foremost among the 93,254 athletes who had competed during one hundred years of Olympic history.

The heritage of Paavo Nurmi

Paavo Nurmi, a highly successful businessman, established and funded the Paavo Nurmi Foundation on February 29, 1968, with a donation of several apartment buildings and one million marks

Finnish American Athletic Club, New York, at the turn of 1920's and 1930's. (J. O. Virtanen photo collections)

Paavo Nurmi's last invitational run at the Madison Square Garden in New York, 18.2.1966. He was an honored guest of the New York Athletic Club. (J. O. Virtanen photo collections)

cash, for the purpose of supporting medical research of heart decay. Nurmi's son, Matti Nurmi, is today the chairman of the board.

Paavo Nurmi's home, at Jarvatiehenkatu 4, has been restored by the city of Turku to its original condition.

In 1978 I began to research material regarding Nurmi in the

American newspapers and historical archives. My collection of nearly 1000 photos and lot of newspaper clippings I have donated to the Finnish Sport Museum Foundation, located at the Helsinki Olympic Stadion.

When *FinnFest Inc.* was organized in 1982 to have one big annual festival open to all Finn-

ish Americans, the photo exhibit of Paavo Nurmi became a part of the events. The six photo panels, with 72 pictures, were assembled here in Finland and donated to the *FinnFest USA*. The exhibit has been on display in each *FinnFest* location annually. Over one hundred thousand people has seen the exhibit. Paavo Nurmi Run as well has become part of the *FinnFest* annual festival programs. An interest of the Finnish Americans toward Paavo Nurmi still continues.

The centennial of Nurmi's birth has been celebrated in Finland with a whole series of ceremonial events. Among the many honorable newsmen and celebrities attending were the president of the International Olympic Committee, Juan Antonio Samaranch.

The Paavo Nurmi Heritage Society, (Paavo Nurmen perinneyhistitys ry) was established in Turku on June 13, 1991. The purpose of the Heritage Society is to commemorate and make Paavo Nurmi's life work known as widely as possible. In honor of Paavo Nurmi's Centennial, an international competition for design of the Paavo Nurmi Monument: "*The Memorial and the Dream for Turku*" will be announced in the fall of 1997 by The Paavo Nurmi Heritage Society and the City of Turku. The monument will be a great physical facility to demonstrate Paavo Nurmi's greatness on the track, as well as in life.

Australiasta tasavalta?

Australiansuomalaisten yhteiskunnallisista mielipiteistä

Jouko Koppinen

Australian ja Suomen yhteiskuntamuodot eroavat toisistaan syvästi. Vaikka suomalaiset olivat ensimmäisestä ristirekkestä vuoteen 1917 nimellisen monarkian alaisia, Suomen miehet olivat jo 1362 Moran kivillä kuningasta valitsemassa, ja suomalaiset ovat aian historiansa aikana osoittaneet vahvaa pyrkimystä valita itse oma valtionpäämiehensä. Australia peri emämaaltaan brittiläisen Westminster-valtiojärjestelmän, jonka osia ovat kaksikamarinen kansanedustuslaitos ja perinnöllinen monarkia. Australian nimellinen valtionpäämies on Englannin kuningatar, jota edustaa Australiassa kenraalikuvernööri.

Viimeisen viiden vuoden aikana monarkian kannatus on vähentynyt Australiassa. Viime vuoteen asti istunut työväenpuolueen hallitus otti ohjelmakseen perustuslain muutoksen, jossa valtionpäämiehen asema annettaisiin australialaiselle vuoden 2001 alussa. Maaliskuussa 1996 valtaan tullut konservatiivipuolue on sitoutunut järjestämään laajapohjaisen kansankokouksen, joka päättää perustuslain muutoksesta ja valtionpäämiehen valintatavasta. Tasavaltalaisuus ei enää ole marginaa-

linen liike vaan tasavaltaan siirtymistä kannattaa merkittävä osa kaikista väestönosista.

Australasian Suomalaisten Liitto, 14 Suomi-seuran kattojärjestö, halusi tutkia, miten suomalaissiirtolaiset suhtautuvat tasavaltalaisuuteen. Hypoteesimme oli että brittiläisen järjestelmän vieraus ja suomalainen demokraattinen perinne tekevät australiansuomalaiset valtaväestöä halukkaammaksi tasavaltaan siirtymiselle. Liitto lähetti alkuvuodesta 1996 jäsenseuroilleen kyselyn henkilöjäsenten yhteiskunnallisista mielipiteistä ja Australian valtiomuodosta. Kutakin Suomi-seuraa pyydettiin ilmoittamaan, monelleko henkilöjäsenelle se postitti kyselyn.

Kysely

Kyselykaavake oli englannin- ja suomenkielinen. Seuroja pyydettiin kopioimaan ja lähettämään se henkilöjäsenilleen. Jäseniä kehoitettiin lähettämään täytetty kaavake suoraan liittoon, jotta vastaajien henkilöllisyyttä ei pystytäisi edes arvaamaan. Sekä seuroille lähetetty saatekirje että itse

kaavake painottivat kyselyn luotamuksellisuutta, puolueettomuutta ja vapaaehtoisuutta. Vastaajaa kehoitettiin kirjoittamaan kaavakkeeseen omia kannanottojaan ja jättämään kohtia tyhjäksi, jos hän niin halusi.

Seuraavia henkilötietoja tiedusteltiin: vastaajan sukupuoli, syntymämaa, kansalaisuus, ikä ja kotikieli tai -kielet. Jos vastaaja oli Australian kansalainen, häneltä tiedusteltiin tavallisinta äänestyskäyttäytymistä. Lisäksi kysyttiin, kuinka monta vuotta vastaaja oli ollut Australiassa.

Kyselyssä tiedusteltiin kannattaako vastaaja nykyistä perustuslaillista monarkiaa vai siirtymistä tasavaltalaiseen hallitusmuotoon. Jos hän ilmoitti kannattavansa muutosta, häneltä kysyttiin kannattaako hän niin sanottua minimalistista mallia, jossa muutos rajoittuu valtionpäämiehen kansallisuuteen, vai syvällisempää perustuslain muutosta. Lisäksi kysyttiin katsooko vastaaja että hänen suomalaisuudellaan on merkitystä tasavaltaa koskevaan kantaan. Vastaajalle annettiin mahdollisuus merkitä rasti 'asia on yhdentekevää' tai 'en osaa sanoa' -ruutuihin. Häntä kannustet-

Australiansuomalaisen kodin seinämä. Kuva: Gregory Watson.

tijn kirjoittamaan tärkeimmät syyt omaan kantaansa ja toivomansa yhteiskunnalliset muutokset.

Tulokset

Liiton jäsenseuroilla on 1300 henkilöjäsentä. Määräpäivään 31.12.1996 mennessä täytetyn kyselyn palautti 38 australiansuomalaista. Näistä oli naisia 22 ja miehiä 16. Australian kansalaisia oli 22 ja Suomen kansalaisia 16. Suurin ikäryhmä oli 46–65-vuotiaat, joita oli 24. Yli 65-vuotiaita ja 25–45-vuotiaita oli molempia 7 eikä vastanneista kukaan ollut alle 25-vuotias. Vain 2 vastaajaa oli syntynyt Australiassa, kun 34 ilmoitti synnyinmaakseen Suomen. Keskimäärin vastaajat olivat asuneet Australiassa 36 vuotta. Seitsemäntoista Austra-

lian kansalaista vastasi äänestyskäyttäytymistä koskevaan kysymykseen. Heistä 7 äänesti tavallisesti työväenpuoluetta, 5 konservatiivien koalitiota, 2 muita puolueita ja kolmen äänestyskäyttäytyminen vaihteli.

Suuri enemmistö, 33 vastaajaa, kannatti Australian siirtymistä tasavaltalaiseen hallitusmuotoon. Kaksi vastaajaa piti asiaa yhdenkäänä ja yhdellä ei ollut kantaa. Kaksi vastaajaa ilmoitti kannattavansa Australian perustuslaillista monarkiaa. Toinen heistä lisäsi seuraavan selityksen: 'Tasavalta on hieno ajatus ja kannatan sitä muuten, mutta mistä varat moiseen muutokseen? Kun jo nytkin täytyy vyötä kiristää! Ja osaako nämä meidän päämiehet sittenkään mitään muuta kuin kahinoida kuka on paras, ja lupaukset on yhtä tyhjän kanssa!!'

Monarkiaa kannattaneet kaksi

vastaajaa olivat Suomen kansalaisia. Toinen oli mies ja toinen nainen, kumpikin oli ollut Australiassa 28 vuotta ja kumpikin oli 46–65-vuotias. Hallitusmuutokysymystä yhdenkäänä pitäneistä ja kantaa ottamattomista kahdesta naisesta ja yhdestä miehestä kaikki olivat Australian kansalaisia. Toinen kysymystä yhdenkäänä pitäneistä ilmoitti kuitenkin kannattavansa minimalistista tasavallan mallia.

Tasavaltalaista hallitusmuotoa kannattavista vastaajista 7 kannatti minimalistista mallia, 6 kannatti perustuslain muutosta muiltakin osin kuin valtiomuodon osalta ja peräti 12 vastaajaa piirsi rastin näihin toisensa pois sulkeviin kohtiin. Ainoastaan yksi, 5 vuotta Australiassa asunut Suomen kansalainen, pystyi kertomaan tarkemmin, minkälaisia muutoksia halusi perustuslakiin.

Kahdeksan vastaajaa ilmoitti, että suomalaisuudella on vaikutusta mielipiteeseen hallitusmuodosta ja 13 vastaajaa ilmoitti ettei sillä ole vaikutusta hänen mielipiteeseensä.

Pohdinta

Lähes kaikki vastaajat sukupuolesta, kotikielestä, äänestyskäyttäytymisestä tai kansalaisuudesta riippumatta kannattivat tasavaltalaista hallitusmuotoa. Australian koko väestöstä hieman yli puolet kannattaa tasavaltaa.

Vastaajien lukumäärä ei salli pitkälle meneviä johtopäätöksiä australiansuomalaisten yhteiskuntaa koskevista kannoista. Kysely levisi vain Suomi-seuroille, joiden jäsenet ovat pieni osa Australian suomalaisväestöstä. Vain harva seura lähetti kyselyn henkilöjäsenilleen ja vain yksi (Townsville Finnish Sports Club) ilmoitti, kuinka monta kyselyä jäsenille oli lähetetty.

Kyselyn tuloksia mielenkiintoisempi on se reaktio, minkä kysely aiheutti Suomi-seuroissa. Canberran Suomi-seura kommentoi seuraavaa: 'Johtokuntamme otti kantaa kysymykseen ja tuli siihen johtopäätökseen, että Suomalaisilla ei ole mitään tekemistä Englannin kuningashuoneen kanssa. Kyselylomaketta ei saatu lähtemään minnekään.' Western Suburbs Finnish Club kirjoitti: 'Emme voi lähettää toimittamaanne kyselykaavaketta jäsenillemme, se on liian poliittinen ja sellaisena seuramme

sääntöjen vastainen. Liiton säännöissä, pykälässä kolme, sanotaan: Liiton tarkoituksena on toimia epäpoliittisena yhdyselimenä... Näin ollen tällaisten kyselykaavakkeiden laatiminen ja lähettäminen seuroille ei kuulu A. S. Liiton toimialaan eikä sillä ole mitään tekemistä seuratoiminnan kanssa.' Samansuuntainen kommentti saatiin myös Melbournen Suomi-seurasta: kyselyä ei uskalleta lähettää jäsenille, koska nämä voisivat kokea sen poliittisena.

Australian suomalaisväestö on ikääntymässä. Sen jälkeläiset menettävät nopeasti suomalaisen identiteettinsä ja suomenkielen taidon. Ensimmäisen polven suomalaiset ovat valtaväestöä huomomin koulutettuja ja osaavat suhteellisen huonosti englantia. Nämä seikat yhdessä ovat johtaneet jonkinasteiseen erakoitumiseen, jonka vaikutuksia toiminta seurakunnissa ja Suomi-seuroissa pyrkii lievittämään.

Ei ole yllättävää, että useat vastaajat täyttivät kyselykaavakkeen epäloogisesti ja valittivat etteivät he tunne Australian perustuslakia. Viimeaikaisten tutkimusten mukaan sitä eivät tunne hyvin edes akateemisen koulutuksen saaneet australialaiset. Australiansuomalaiset ovat suhteellisen eristyneitä politiikasta ja muusta yhteiskunnallisesta toiminnasta, jonka he mieltävät negatiivisesti. Seurojen jyrkät kyselynvastaiset kannanotot viittaavat siihen, että epäluulo yhteiskunnallista aktiivisuutta kohtaan assosioidaan ryhmään: politiikka

on arveluttavaa peliä, joka ei sovi suomalaiselle. Tähän saattaa viitata myös se, että suurin osa vastaajista kielsi suomalaisuudella olleen mitään vaikutusta heidän mielipiteeseensä.

Summary

In order to investigate if the Finnish republican political tradition influenced the opinion of Australian Finns, the Australasian Federation of Finnish Societies and Clubs undertook a survey among the 14 member societies. The survey asked the individual members' preferred form of government for Australia and changes to the Australian Constitution.

Only a few Finnish Societies cooperated in the survey and three objected as they felt it was political. Thirtyeight Finns returned the filled form. Thirtyfive wanted a move to a republic, two endorsed the Australian constitutional monarchy, two did not care either way and one had not made up his mind. Most denied that their Finnish ancestry had any effect on their opinion.

The response overwhelmingly supported the republic regardless of the respondents' nationality, age, gender or usual voting behaviour. The negative attitude towards the 'political' topic is perhaps more interesting than the results of the survey. The ageing and poorly educated Australian Finnish population tends to stay outside societal activities and has a negative view of politics.

Kiertomatalla Amerikassa

Amerikansuomalaisten vuotuisen, järjestyksessään jo 15. FinnFest-tapahtuma pidettiin tänä vuonna Pohjois-Dakotassa. Siirtolaisuusinstituutin edustajina festivaalilla olivat erikoistutkija *Jouni Korkiasaari* ja toimistos sihteeri *Seija Sirkiä*. He osallistuivat myös viikkoa myöhemmin Kanadassa järjestetyille 58. Kanadansuomalaisten Suurjuhliille. Tapahtumien välillä he haastattelivat amerikansuomalaisia ja tutustuivat heidän asuinseutuuhinsa.

Yhdysvaltain takamailla, 35 000 asukkaan Minotissa pidetty FinnFest '97 keräsi arviolta 4 000 kävijää. Järjestäjät olivat määrään tyytyväisiä, vaikka se olikin paljon vähemmän kuin viimevuotisessa juhlassa, joka pidettiin amerikansuomalaisten sydänelueilla

Michiganin Marquettessa. Nyt teemana oli *Finns in the Prairie*, jonka puitteissa tuotiin esille osavaltion suomalaisten historiaa. Tähän liittyen oli jo ennen FinnFestiä järjestetty päivän retki Wingin pieneen suomalaisyhteisöön. Ohjelmaan kuului mm. tutustuminen winginsuomalaisten hautausmaahan ja perinnejuhlaan.

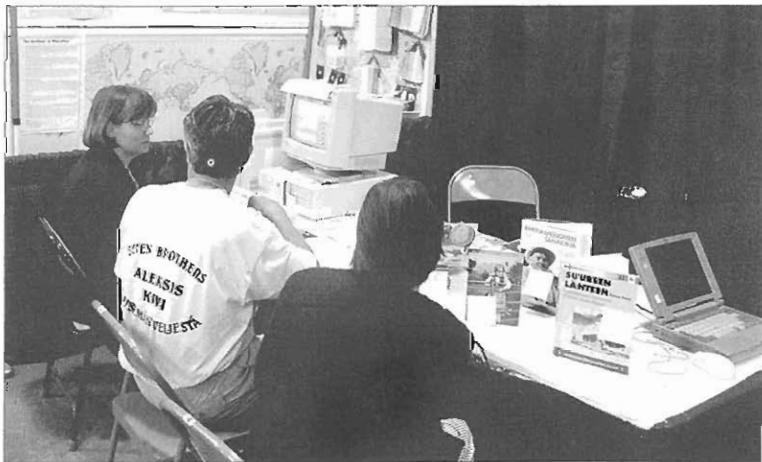
FinnFestin ohjelma noudatti hyviksi havaittuja perinteitä. Lukuisten laulu-, musiikki- ja tanssiesitysten lisäksi mukana oli tietenkin Tori värikkäine markkinakojuineen, suomalaista ruokatarjontaa, iltajuhla, urheilutapahtuma, jumalanpalvelus ja kymmeniä erilaisia luentoja mm. amerikansuomalaisten ja Suomen historiasta, suomalaisista perinteistä ja sukujuurten tutkimisesta. Sopivasti sattuneen ajankohdan vuoksi pidettiin myös Juhannusjuhla kok-

koineen. Näkyvimpiä FinnFestin esiintyjä olivat 1960-luvulla kuuluisuutta saavuttanut amerikansuomalainen rocktähti Bobby Vee poikineen ja Tex-Mex -muusikko Veli-Matti Järvenpää Suomesta sekä nimikkonäytelmänsä suomeksi esittänyt nurmijärveläinen amatöörinäyttelijäryhmä Seitsemän Veljestä. Suomalainen ruoka oli yksi FinnFestin teemoista. Ruokatorilla ja muilla tapahtumapaikoilla olikin tarjolla monenlaisia perisuomalaisia herkkuja ja neuvontaa niiden valmistamiseksi.

Siirtolaisuusinstituutti oli FinnFestissä jo kolmatta kertaa esillä siirtolaisrekisterinsä kanssa. Hakupalvelua varten käytössä oli kaksi tietokonetta, mutta vain yksi tulostin, jota ei voinut käyttää kuin toisesta koneesta, mikä luonnollisesti hidasti palvelua. Kiinnostus rekisteriin oli suuri ja huomatta-

Siirtolaisuusinstituutti oli näkyvästi esillä FinnFest-tapahtumassa. Kahteen tietokoneeseen asennetusta siirtolaisrekisteristä etsittiin innokkaasti siirtolaisiksi lähteneitä esi-isiä.

Kanadansuomalaisten 58. Suurjuhlien avajaiset pidettiin valtavassa ulkoilmateltassa. Kaleva Kuoro vetämässä yhteislaulua.

va osa asiakkaista oli tyytyväisiä löytäessään rekisteristä etsimiään henkilöitä. Ne, joilla ei ollut aikaa jonottaa, ottivat Instituutin yhteystiedot ja lupasivat lähettää kyselyn Suomeen. Meillä Siirtolaisuusinstituutin edustajilla ei valittavasti ollut kovinkaan paljon aikaa tutustua FinnFestin ohjelma- puoleen, koska päivät kuluivat rekisteripalvelussa. Toria ja joitakin iltatapahtumia ehdimme kuitenkin katsomaan. Saimme myös solmittua monia hyödyllisiä kontakteja amerikkansuomalaisiin.

teyteen oli järjestetty myös tila Siirtolaisuusinstituutin rekisteripalvelulle ja toiminnan esittelylle. Nyt käytössä oli vain yksi kannettava tietokone ilman tulostinta. Rekisteri kiinnostoi monia, vaikka useimmat kysyjät vielä hyvin tunsivatkin juurensa.

Toisin kuin FinnFestissä, suurjuhlilla puhutaan vielä lähes yksinomaan suomea, sillä suuri osa kanadansuomalaisista on ensimmäisen polven siirtolaisia, jotka ovat tulleet maahan vasta sotien jälkeen. Yhteydet omiin juuriin ja

suomalaisuuteen ovat heillä edelleen melko läheiset ja kiinnostuksen kohteet sen vuoksi hieman erilaisia kuin FinnFestiin osallistujilla. On kuitenkin ilmeistä, että nämä juhlat alkavat muistuttaa yhä enemmän toisiaan sitä mukaa kun ensimmäinen polvi hupenee ja jälkipolvet tulevat enemmistöksi kanadansuomalaisten joukossa. Yhtenä viitteenä tästä on se, että vuonna 2000 juhlat pidetään yhteistapahtumana Torontossa nimellä Finn Grand Fest 2000. Parina vuonna juhlietaan kuitenkin vielä erikseen. Ensi vuoden FinnFest '98 pidetään Portlandissa, Mainen osavaltiossa, ja Suurjuhlat '98 Thunder Bayssa.

Yhteiset juhlat vuonna 2000

Kanadansuomalaisten 58. Suurjuhlat pidettiin jo yhdeksättä kertaa Sault Ste. Mariessa, joka on yksi suomalaisten keskuspaikoista Kanadassa. Kolmipäiväisen ohjelman runko koostui jokailtaisista tansseista ja päivittäisistä juhlailaisuuksista laulu-, soitto- ja tanshuesityksineen. Lisäksi siihen kuului erilaisia kilpailuja, järjestöjen kokouksia ja hengellistä ohjelmaa sekä juhlakonsertti, näytelmä ja pari tietopitoista luentoa. Yksi juhlien keskuspaikoista oli täälläkin markkinatori, jonka yh-

Suomalaisseutuihin tutustumassa

FinnFestin ja Suurjuhlien välillä allekirjoittaneilla oli muutama päivä aikaa tutustua keskeisiin 'suomalaisalueisiin' Suurten Järvien eteläpuolella. Matkakohteina olivat mm. Finland, Oulu, Little Finland, Hancock, Rock ja Minneapolis. Teimme matkalla kaikkiaan kymmenkunta haastattelua ja otimme kolmisensataa valoku-

Yllä: Maatilallaan koiransa kanssa asuva Irja Härkönen oli yksi matkan haastateltavista (Rock, MI).

Oik.: Apulaisjohtaja Joel Wurl ja neuvonta-assistentti Timo Riippa työpaikkansa edustalla (St. Paul/Minneapolis, MN).

Alla: Finnish-American Heritage Centerin rakennus on palvellut aiemmin katolisena kirkkona (Hancock, MI).

vaa erilaisista suomalaisten "perinnepaikoista", muistomerkeistä ja tapaamistamme ihmisistä. Lisäksi saimme jonkin verran paikkojen historiasta kertovaa kirjallista aineistoa. Hancockissa tutustuimme mm. Suomi Collegen uusiin tiloihin ja Finnish-American Heritage Centerin arkistoon. Kiinnostavia kohteita olivat myös kaupungista kymmenkunta mailia etelään sijaitseva farmimuseo, Hanka Homestead, ja vielä asuttu Johnssonin veljesten farmi.

Mineapolisissa vierailimme Immigration History Research Centerissä, jossa neuvonta-assistentti *Timo Riippa* esitteli meille arkiston kokoelmia ja toimintaa. Päätteeksi keskustelimme hänen ja apulaisjohtaja *Joel Wurlin* kanssa ajatuksesta käynnistää yhteistyössä laaja amerikansuomalaisia koskeva tutkimus- ja dokumentti-projekti. Tarve tällaiselle projektille on suuri, sillä tämän päivän amerikansuomalaisista ei ole tehty yhtään kattavaa tutkimusta, jos-

sa selvitettäisiin heidän ominaispiirteitään, identiteettiään ja elämänsä yleensä. Tutkimuksen lisäksi projektilla voitaisiin tehdä tunnetuksi amerikansuomalaisten perintöä tallentavien arkistojen toimintaa ja kerätä niihin erilaisista aineistosta sekä innostaa samalla amerikansuomalaisia itseään käynnistämään erilaisia paikallisia dokumenttiprojekteja.

Kaiken kaikkiaan matkalta jäi haastattelujen, valokuvien ja muun materiaalin ohella tuomiseksi elävä kuva nykypäivän amerikansuomalaisuudesta ja monia tärkeitä kontakteja mm. tulevia projekteja varten sekä tietenkin iki-muistoisia matkaelämyksiä.

Jouni Korkiasaari ja Seija Sirkkiä

Tekstissä mainituista tapahtumista ja yhteistyöstä saa lisätietoja mm. internetin kautta. Tarvittavat linkit löytyvät Siirtolaisuusinstituutin www-sivulta osoitteesta: <http://www.utu.fi/erill/instmigr/links.htm>

Ville Ritolan elämäkerta julkaistu Peräseinäjoella

Julkistamistilaisuuteen kuumana elokuun 9. päivänä 1997 kokoontui satakunta henkilöä. Siirtolaisuusinstituutin johtaja Olavi Koivukankaan tervehdyssanojen jälkeen piti juhlapuheen Opetusministeriön ylijohtaja Kalevi Kivistö. Hän pohti mm. urheilun suoma mahdollisuutta sosiaaliseen nousuun Suomessa. Kirjan tekijä, tutkija Ossi Viita, kertoili kirjan tekovaiheista. Tilaisuuteen New Yorkista saa-

punut Ville Ritolan tytär, 72-vuotias Anja Impola, sanoi puheenvuorossaan: "Isäni olisi ollut mielissään siitä, että olen tänään päässyt tänne mukaan". Anja Impola asuu yhä New Yorkin Bronxissa suomalaisten vuonna 1926 rakentamassa Varma-osuuskunnan talossa. Ritolan elämäkerta, "Suden hetkiä", on vuonna 1994 perustetun Siirtolaisuusinstituutin Pohjanmaan aluekeskuksen ensimmäinen julkaisu.

Kuvassa etualalla (vas.) Ossi Viita, Kalevi Kivistö ja Olavi Koivukangas. Kuva: Kalevi Korpela.

Call for papers and participants

SCANDINAVIAN AND EUROPEAN MIGRATION TO AUSTRALIA AND NEW ZEALAND

Conference, June 9–11, 1998, Stockholm,
Sweden – Turku, Finland

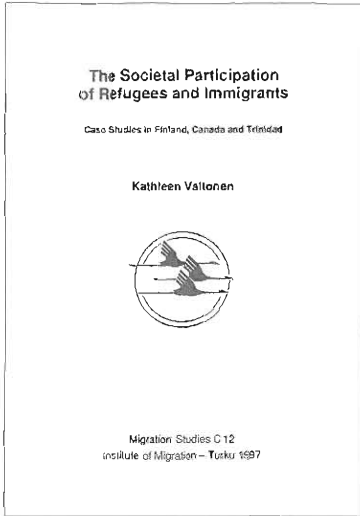
To be arranged by the
Institute of Migration, Turku, Finland,
and Centre for Research in International
Migration and Ethnic Relations,
University of Stockholm, Sweden

Tentatively the conference will work two days in Stockholm, including a reception hosted by the Australian Embassy, and then moves by ship to Turku where the conference will continue at the Institute of Migration for a day.

Paper proposals from various disciplines and perspectives are encouraged. The conference themes will be decided on the basis of received abstracts, 1-page abstract and a short CV should be submitted to the organizers by October 1, 1997. On request the organizers will be happy to send letters of invitation to the participants of the conference.

Olavi Koivukangas, Institute of Migration
Piispankatu 3, 20500 Turku, Finland
Phone: 358-2-231 7536, Fax: 358-2-233 3460,
Email: olavi.koivukangas@utu.fi

Charles Westin, CEIFO, Stockholm University
S-10691 Stockholm, Sweden
Phone: +46-8-162 691, Fax: +46-8-156 720,
Email: charles.westin@ceifo.su.se

Kathleen Valtonen: The Societal Participation of Refugees and Immigrants: Case Studies in Finland, Canada and Trinidad. Migration Studies C 12, Siirtolaisuusinstituutti, Turku 1997, 246 s.

VTT Kathleen Valtosen väitöskirja jakaantuu pääpiirteissään kahteen osaan: alkuosa muodostuu noin 100-sivuisesta kokonaisuudesta, joka sisältää mm. tehtävänasettelun, metodisen tarkastelun sekä teoreettisen lähestymisen. Toinen osa muodostuu kahdeksasta erillisestä artikkelista.

Tekijä tarkastelee työssään Suomeen, Kanadaan ja Trinidadiin suuntautunutta maahanmuuttoa. Valtosta voidaan onnitella erinomaisesta tutkimusaiheen valinnasta: Suomi on 1990-luvulla tullut maahanmuuttomaaksi, toisin sanoen tulomuutto on ollut huomattavasti suurempaa kuin lähtömuutto. Vaikka viime aikoina Suomessa onkin julkaistu lu-

kuisa määrä tutkimuksia ja artikkeleita maahanmuutosta, puuttuu useimmista niistä kaksi tarkasteltavan työn ominaisuutta: kansainvälinen vertailu ja kvalitatiivinen tutkimusote.

Kolmessa ensimmäisessä luvussa tekijä johdattelee lukijansa alan kirjallisuuteen, terminologiaan ja tutkimustehtävään. Valtonen selvästi hallitsee integraatiota koskevan kirjallisuuden. Ehkä laajaa kirjallista yleisestittelyä olisi voinut supistaa ja keskittyä enemmän etsimään kirjallisuudesta tuloksia ja löydöksiä, joilla olisi relevanssia tekijän oman tutkimuksen ja sen tulosten kannalta.

Tutkimus keskittyy kolmen maan maahanmuuttoon. Suomen ja Kanadan valinta on hyvin perusteltavissa: kyseessä on kaksi ns. läntistä markkinatalousmaata, jotka kuitenkin toimivat – myös maahanmuuttoasioissa – hieman eri tavoin. Kanada on kansalaisyhteiskunta, jossa vapaaehtoistyön ja kansalaisjärjestöjen rooli hyvinvointipalvelujen tuottajana on huomattava. Suomi taas edustaa ns. pohjoismaista hyvinvointivaltiotyyppeä, jolloin julkisen sektorin rooli palvelujen tuottajana korostuu. Trinidadin valintaan ovat tietysti vaikuttaneet tekijän henkilökohtaiset siteet maahan. Puhtaasti tieteellisiin premissein ajateltuna valintaa voidaan pitää problemaattisena kahdesta syystä: Trinidadista mukaan tulleet haastatellut ovat siirtolaisia, Suomen ja Kanadan tapaukset taas ovat pakolaisia (tosin ongelmia on tässäkin, sillä Kanadan vietnamilaiset olivat ajallisesti vanhempia pakolaisia kuin Suomen). Toisaalta Trinidad on maa-

na ns. avoin yhteiskunta, ts. siellä yhteiskunta toimii paljolti verkostojen kautta. Liekö tämä maiden erilaisuus ollut tutkijallekin eräänlainen rasite, sillä pääosa vertailevasta analyysistä käydään Suomen ja Kanadan välillä. Siinäkin Trinidadin mukaanotto on hyvä lisämauste, ja maata koskevat tulokset toki antavat aihetta syvälisiinkin pohdintoihin.

Luvuissa 5 ja 6 tekijä paneutuu lähemmin tutkimuksensa metodologisiin kysymyksiin. Varsin seikkaperäisesti hän esittelee kvalitatiivisen tutkimuksen yleisiä perusteita, jotka osoittaa hyvin hallitsevansa. Olisin odottanut enemmänkin omaehtoista pohdintaa ja perusteluja tehdyille metodologisille valinnoille.

Alkuosan luvussa 8 tekijä esittelee lähemmin aineistonsa. Eriytyisesti taulukosta 6 (s. 58) ilmenee aikaisemmin mainitsemiani vertailullisia vaikeuksia. Ensinnäkin trinidadilaiset ovat siirtolaisia, eivät siis pakolaisia. Toiseksi Suomen haastateltavien maassaoloaika on 1–7 vuotta, Kanadassa haastateltujen sen sijaan 1–20 vuotta. Täten näiden kahden maan pakolaisten maassaoloaika vaihtelee huomattavasti ja sillä on toki vaikutusta integroitumiseen.

Ongelman muodostavat myös lähi-idästä tulleiden etninen koostumus: haastateltavat ovat mm. iranilaisia, irakilaisia, kurdeja ja palestiinalaisia. Tällaisten eri ryhmien 'niputtaminen' osoittaa, että tekijältä jää käyttämättä huomattava 'arsenaali' erilaisia tulkintaperusteita. Ryhmään sisältää maallistuneita muslimeja, fundamentalisteja, erilaisen koulutuksen omaavia jne.

Luvut 9–11 on tarkoitettu artikkeleiden yhteenvedo- ja johtopäätösluvuiksi. Koska erillisiä osatöitä on useita (kahdeksan), on tulosten yhteenvedo jossain määrin horjuvaa – se ei tarjoa selkeitä vastauksia luvussa 2.1 esitettyihin tutkimustehtäviin. Lukija joutuu hyppimään tutkimustehtävien, yhteenvedolukujen ja erillisten artikkeleiden välillä tarkistaessaan esitettyjä tuloksia ja niihin liittyviä yhteenvedoja. Nähdäkseni olisi ollut mielekkäämpää muokata luvut 9–11 selvemmin erillisiksi yhteenvedo- ja johtopäätösluvuiksi.

Edellinen ei suinkaan tarkoita sitä, etteikö tutkimuksesta tällaisenaankin olisi hyötyä alan tietoa kaipaavalle. Viitataan tässä yhteydessä taulukkoon 7 (s. 77), johon tekijä on koonnut erinomaisella tavalla keskeisiä tutkimuslöytöjään.

Valtonen esittää luvussa 11 integraatio-mallinsa. Integraation käsite on työssä esitetty hieman kompleksisesti. Valtonen näkee integraation artikkeleissaan pääasiassa prosessina, mutta sitä voidaan pitää myös lopputuotoksena (outcome). On valitettavaa, että tekijä ei ole ehtinyt ottaa työhönsä mukaan helmikuussa 1997 ilmestynyttä maahanmuutto- ja pakolaispoliittista mietintöä. Siinä integrointi – suomennettuna oudosti kotoutumiseksi – esitetään paljolti lopputuotoksena. Maahanmuuttajan hyvää kotoutumista pidetään mietinnössä tavoitteena. Nähtäväksi olisi jäänyt, miten tämän viimeisimmän mietinnön sisältö olisi vaikuttanut Suomen ja Kanadan väliseen vertailuun.

Seuraavassa tarkastelen julkai-

sun kahdeksaa artikkelia yksityiskohtaisemmin:

1. *The Adaptation of Vietnamese Refugees in Finland*. Kyseessä on tasapainoinen perusartikkeli, jonka alkusanomaa toistetaan eräissä artikkeleissa varsin uskollisesti. Valtonen tukeutuu viitekehyskäsityksessään tunnettuun Berryn akkulturaatio-malliin. Malli toimii hänen aineistossaan hyvin, samoin tulos on yksiselitteinen: *'On the basis of Berry's (1988) model, the pattern of their adaptation is integration'* (sivu 112).

Valtonen tutkimustekniikalle on tunnusomaista se, ettei hän juurikaan esittele suoria lainauksia haastatteluistaan. Itse asiassa lainauksia ei ole ainuttakaan tässä artikkelissa. Lukijan tehtäväksi jää uskoa, että asia on niin kuin se kerrotaan. Suorien lainauksien käyttö edesauttaisi lukemisen sujuvuutta, antavathan haastattelujen näkemykset 'lihat liuden ympärille'.

2. *Refugee Adaptation as an Experience of Stress and Coping Among the Vietnamese in Finland*. Temaattisesti ja metodisesti artikkeli on varsin lähellä ensimmäistä. Tämä artikkeli sisältää useita ja hyvin valittuja lainauksia. Artikkelissa on myös erittäin mielenkiintoisia ja tärkeitä tuloksia – esimerkiksi maahanmuuttajan rooli on esitetty selkeästi.

3. *Bread and Tea: A Study of the Integration of Low-Income Immigrants from Other Caribbean Territories into Trinidad*. Artikkelin on eksoottinen ja hyvin toteutettu, mutta vaikeasti sovitettavissa muiden artikkeleiden kanssa toimivaksi kokonaisuudeksi. Tämä vaikeus ilmenee ni-

menomaan yhteenvedo-osioissa, joissa Trinidadin anti jää selvästi taka-alalle. Jos lukija on kiinnostunut verkostojen merkityksestä maahanmuutossa, saa hän julkaisusta tarpeellista lisätietoa. Lukija tulee artikkelin luettuaan ajatelleeksi, että 'toimiihan se noinkin, mutta mitenkähän se täällä...'. Tärkeänä tuloksena pidin erityisesti havaintoa toisen sukupolven marginalisoinnista. Tämän pohjalta voidaan esittää toki monia huomioita myös länsimaisesta maahanmuutosta. Tätä diskussiota tekijä on tosin vältellyt.

4. *East Meets North: The Finnish-Vietnamese Community*. Artikkelin poikkeaa muista, koska se on jatkoa kolme vuotta aikaisemmin samoille henkilöille tehdylle tutkimukselle. Ajallinen ulottuvuus antaa luonnollisesti myös syvyyttä tutkimukselle. Tutkija osoittaa selkeästi, että tärkein kotoutumiseen liittyvä tekijä on työ. Tässä suhteessa maahanmuuttajien korkea työttömyysaste (n. 50 %) on luonnollisesti integraatiolle/integroitukselle kova haaste. Pidän osatyötä artikkelisarjan parhaimmista kuuluvana.

5. *Resettlement of Middle Eastern Refugees in Finland: The Elusiveness of Integration*. Artikkelin koostuu ei-vietnamilaisesta kohderyhmästä eli iranilaisista, irakilaisista, kurdeista ja palestiinalaisista. Ilmenee, että Valtonen on käyttänyt tulkin apua haastattelutilanteissa. Esimerkiksi Annika Forsander (1996) on todennut tulkin ja tulkkauksen keskeisen merkityksen sosiaalisessa kanssakäymisessä. Tässä mielessä olisi ollut erittäin hyödyllistä valottaa

tulkin roolia, koulutusta ja asemaa tulkattavan yhteisössä hie- man lähemmin. Nytkään ei haas- tattelavien ääni kuulu tekstistä 'läpi'. Mielestäni seuraavanlai- seen tulokseen olisi voinut liittää suoran viittauksen (kyseessä on siis esimerkki): *Not all first asylum contacts have been positive. Subjects reported hostility and, at times, treachery, by officials in camps in Saudi Arabia'* (s. 190).

6. *The Societal Participation of Vietnamese Refugees: Case Studies in Finland and Canada.* Artikkelisi sisältää lukuisia mielenkiintoisia tuloksia, mm. poliittisesta osallistumisesta ja työmarkkinoista. Syvällisempi paneutuminen kansalaisjärjestöjen rooliin kotoutumisprosessissa olisi ollut mielenkiintoista. Näillähän on Kanadassa huomattavasti suurempi merkitys kuin Suomessa. Nyt tarkastelu on jäänyt sivulla 212 sangen pelkistetyksi. Tulevia tutkimushaasteita ajatellen näiden järjestöjen (NGO:s) tutkiminen voisi olla yksi painopiste.

7. *Resettlement in 'Incipient' and in 'Mature' Multiculturalism: Middle East and South Asian Refugees in Finland and Canada.* Myös tässä artikkelissa tekijä tuo esille selkeitä tuloksia. Esimerkiksi havainnot siitä, että eri etniset ryhmät omaavat vähän etnisyyteen liittyvää koheesiota, on mielenkiintoinen. Samoin se havainto, että poliittisesti aktiiviset pyrkivät toimimaan perinteisissä valtapuolueissa. Tuloshan on tuttu mm. Ruotsissa asuvien suomalaisten kohdalla, jotka ovat suunnanneet poliittisen aktiviteettinsa lähinnä sosialidemokraattiseen puolueeseen eivätkä niinkään

siirtolaisten omaan etujärjestötoimintaan.

Suomen ja Kanadan maahanmuuttoon (integraatioon) liittyvät järjestelmälliset erot on hyvin verifioitu. Eräät keskeiset tulokset olisivat oletettavasti selkeämpiä, jos niitä olisi tukemassa suoria lainauksia haastatteluista.

8. *Access and Equity in the Integration Process in Canada and Finland.* Selkeässä yhteenvetoartikkelissa tekijä keskittyy tarkastelemaan erityisesti monikulttuurisuus-strategioita Suomessa ja Kanadassa. Artikkelisi on hyvin toteutettu, tulokset ovat selkeitä ja johdonmukaisia. Sisällöllisesti se on kuitenkin ns. järjestelmätason tarkastelu ja lukija jääkin kysymään, tekeekö kirjoittaja järjestelmätason päätelmiä yksilötason – sinällään lukumääräisesti pienen joukon – tiedoista. Joka tapauksessa olisi ollut syytä sitoa artikkeli paremmin muuhun kvalitatiiviseen tutkimuskokonaisuuteen.

Kathleen Valtosen väitöskirja on huomattava lisä suomalaiseen ja kansainväliseen muuttoliiketutkimukseen. Nimenomaan teoreettinen monipuolisuus ja kansainvälinen vertaileva ote ovat niitä lisämausteita, joilla tutkijan sanoma kantaa kauas. Viimeistään tämän väitöskirjan myötä meidän muuttoliiketutkimuksemme on siirtymässä rajat ylittävän siirtolaisuuden selvittämisestä omaehtoiseen ja laadukkaaseen vähemistötutkimukseen.

Ismo Söderling

Ingvar Henricson och Hans Lindblad: Tur och retur Amerika. Utvandrare som förändra-

de Sverige. Fischer & Co, Stockholm, 1995, 298 s.

År 1996 firades som jubileumsår för den svenska massutvandringen till Amerika. Det hade då gått 150 år sedan skeppet *Wilhelmina* med 120 av "profeten" Erik Janssons lärjungar ombord seglade ut från Gefle mot den Nya Världen. Valet av märkeshändelse är litet speciell. Vanligen brukar man i emigrationsssammanhang minnas den svenska kolonin i Delaware, som grundades 1638, eller också fästa blicken vid den stora emigrationsströmmen mot slutet av 1800-talet. I Sverige är emellertid sinnebilderna för amerikaemigranterna Karl Oskar och Kristina i Wilhelm Mobergs romanserie, och valet av 1846 som jubileumsår, då barkskeppen *Wilhelmina*, *Solide*, *New York* och skonerterna *Sophie* och *Betty Catharina* seglade ut, är också mot denna bakgrund rätt naturligt.

Inför jubileet utkom Ingvar Henricsons och Hans Lindblads verk "Tur och retur Amerika", som tar upp ofta glömda aspekter av emigrationen. Henricson skriver om de tidiga utvandrarsorna till Amerika med segelfartyg, som främst ägde rum 1845–1857. Wilhelm Mobergs brigg *Charlotta* har aldrig funnits i verkligheten, och hans beskrivning av överfarten är inte helt realistisk. Ingvar Henricson berättar med stor sakkännedom hur det verkligen var "Om resorna över Atlanten med stångjärn och emigranter. Om skeppen från Gefle, rederierna och handelstraderna. Emigranternas egna berättelser och livet ombord på ett seglande skepp. En blandning av det oviktiga och det oerhörda". I denna amerikatrafik spelade segelfartygen från Gefle en viktig roll eftersom skeppen ingalunda gick i regelmässig linjetrafik, utan tog de frakter som fanns och i Gefle fanns såväl emigranter som stångjärn och trä att ta ombord. Omkring 2300 emigranter lämnade Sverige på dessa fartyg. Ingen resa var den andra lik; den långsammaste resan var med skeppet *New York*, som tog nästan fem månader och den snabbaste med *Carolina*, som korsade Atlanten på 52 dygn. Strapatserna kunde vara grymma: då *Wilhelmina* efter tolv veckors mardrömslik resa anlände i New York hade en 85-årig kvinna och 21 barn dött under resan. Andra resor gick utan större vedermödor. Lars August Blom som var kajutvakt på briggen *Maria* på väg till New York med 111 emigranter och en last av stångjärn berättar: "...Resan till New York

tog 11–12 veckor. Behandlingen var utmärkt och i synnerhet Sjölander var en human befälhavare som efter klockan sex på kvällen arrangerade lekar och dylikt om vädret så tillät." Det är initierad och medryckande läsning och som bilaga finns en skeppslista med alla Geflefartyg som haft tre eller flere emigranter under perioden 1820–1857.

Den andra delen av boken är skriven av Hans Lindblad och den beskriver vad emigrationen kom att betyda hemma i Sverige. De en miljon tvåhundrausen svenskar som emigrerade till Nordamerika och de tvåhundrausen återvändarna bidrog i väsentlig grad till Sveriges utveckling från bondesamhälle till modern industristat. Det var inte bara teknik och know-how som emigranterna förmedlade till sitt gamla hemland, utan också tankar och idéer. De härav framprungna folkrörelserna bidrog till en väldig ekonomisk, social, politisk och mental omdaning av Sverige. Exempelen som Lindblad lyfter fram är talrika. Han visar hur amerikanska impulser påverkat religionen, framför allt frikyrkorna, nykterhetsrörelsen, arbetarrörelsen, kvinnorörelsen – ja hela den svenska demokratin i stort. Här nämns personer som Ernst Beckman, Joe Hill, Fredrika Bremer m.fl. framstående personer som haft stort inflytande på samhället. "Ingenjörer och pastorer", skriver Lindblad, "verkar vara de två yrkesgrupper som mest påtagligt förde impulser – i båda riktningarna – över Atlanten". USA-impulserna hade stor betydelse för utvecklingen av svensk industri. John Ericsson

blev idolen för de unga svenska ingenjörer som sökte impulser i slutet av 1800-talet. Det var emellertid till stor del arbetare som startade nyföretag, inspirerade av vad de sett och lärt sig på andra sidan Atlanten. Exempelvis en av de viktigaste tekniska insatserna för den moderna verkstadsindustrin gjordes av "Mått-Johansson", Carl Edvard Johansson, en självlärd bondson som fick patent på en kombinationsmåttats.

Det var inte bara industrisektorn som påverkades av USA-impulser, utan också tjänstesektorn har tagit uppslag och intryck därifrån, t.ex. Åhlen & Holms postorderfirma drevs med amerikanska distributionsmetoder. Lantbruksmetoderna blev också effektivare till följd av nya redskap som antingen importerades eller kopierades efter amerikansk förebild.

"Tur och retur Amerika" är en synnerligen läsvärd bok som ger nya perspektiv på emigrationen. Mycket har skrivits om den stora amerikafebern, men Henricson och Lindblad behandlar saker som till största delen är nya för en bredare publik. Det enda som verkar en aning störande är vissa upprepningar i texten och den ojämna kvaliteten på illustrationerna; teckningarna är välåtergivna och livar upp texten, men fotomaterialet lämnar en del att önska. Layouten i stort är kanske litet väl "akademisk", vilket är synd, eftersom boken förtjänar att spridas till en bredare publik och inte bara till oss entusiaster.

Krister Björklund

John O. Virtanen: Suomi-kuvaa luomassa. Muistelmia Amerikan vuosilta 1946–1980. Gummerus, Jyväskylä, 1996, 279 s.

John O. Virtasen kirja on kiehtova muistelmateos kahden siirtolaisen, tekijän ja hänen vaimonsa Kirstin, kolmeltäkymmeneltä neljältä vuodelta Amerikassa.

Virtasten tarina on uskomaton, mutta tosi. Kielitaidottoman ja sodassa monin tavoin vammautuneen suomalaisen miehen tie menestyksekkääksi liikemieheksi Yhdysvalloissa on huikea kertomus suomalaisesta sisusta. Ilman ”oikeaa kättä”. Kirstiä, tätä kertomusta ei kuitenkaan koskaan olisi kirjoitettu.

Kirjassa on monta tasoa. Paitasi että se antaa lukijalle mahdollisuuden kurkistaa siihen Amerikan kultamaahan, jonne niin moni muukin siirtolainen 1940-luvun lopulla toiveikkaana lähti, se sisältää samalla tavattoman paljon kulttuurihistoriallisesti kiinnostavaa aineistoa pr-työstä

suomalaisuuden hyväksi. Kirjaa voi lukea myös elämäkertana ja jopa markkinoinnin oppikirjana. Tasokkaat 210 valokuvaa muodostavat oman kuvallisen kertomuksensa, johon on virkistävää uppoutua.

Punaisena lankana teoksessa kulkee Virtasten liikemieskätten jälkien, Finlandia Housen ja Finlandia Gallerian, synty ja menestys. Virtasten kekseliäisyys joutui monin tavoin koetukselle amerikkalaisen liike-elämän kiemuroissa, mutta kovalla työllä ja Kirstin myyville ideoilla heidän luomastaan pienestä Suomi-tuotteiden myymälästä kasvoi vähitellen vauras liike. Nimistä Finlandia House ja Finlandia Galleria tuli 50-luvun Amerikassa käsitteet, jotka amerikansuomalaisten lisäksi tulivat tutuiksi myös syntyperäisille oregonilaisille. Ja samalla pariskunta toimi koko ajan varsinaisina Suomen kilven kiillottajina Amerikassa.

On hauska lukea, miten suorasukaisen ja toimeliaan Johnin ja taiteellisesti lahjakkaan Kirstin yhteistyö tuottaa kaunista jälkeä, ja miten amerikkalaiset seurapiirirouvat tutustuvat vilpittömän uteliaina suomalaiseen elämäntapaan. Kuparipannut ja kristallit aivan viedään käsistä!

John O. Virtanen oikoo perinpohjaisella ja hausalla tavalla amerikkalaisten käsitystä monista suomalaisaiheista, kuten saunomisesta, esittelee heille messuilla saunomisen idean ja jopa kirjoittaa heille oman saunakirjan. Eikä kirjoitustyö jää tähän; myöhemmin hän järjestää Kalevalasta englanninnoksen, josta sittemmin tulee satojen amerikkalaiskoulujen opetusväline, ja myös

monia muita teoksia Virtanen toimittaa.

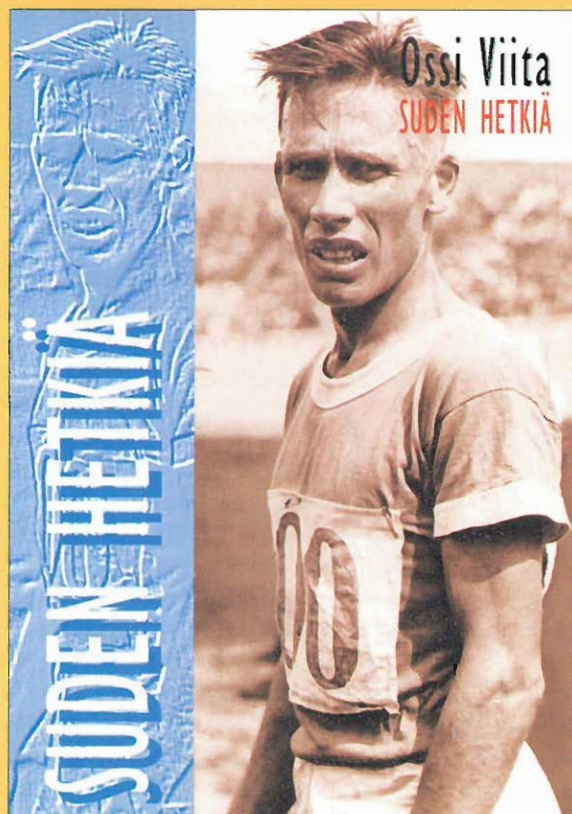
Tärkeä osa tätä muistelmateosta on itse suomalaisuus, jota amerikkalaisille aikoinaan parhaiten korosti Paavo Nurmi. Sivuilla vilahtelevat monet muutkin maineikkaat suomalaiset Virtasten omina vieraina tai heidän Galleriansa sponsoroina taiteilijavieraina: Oili Mäki, Eeva Brummer, Heimo Haitto, Ralf Gothoni, Anne Pohtamo ...

Kolmeenkymmeneeneljän Amerikan-vuoteen mahtuu paljon. Oman kertomuksensa muodostaa Kirsti Johannan taiteilijauran kuvaus. Hän alkoi maalata 46-vuotiaana ja maalaa edelleen. Valtaisa tuotanto – suuria, värikkäitä ja voimakkaita töitä – paljastaa, millainen tahtonainen piiloutuu hillityn ulkokuoren taakse.

Virtanen nimettiin Suomen konsuliksi Oregoniin vuonna 1964. Vuonna 1980 pariskunta palasi Suomeen viettämään eläkepäiviään perheen ainoan pojan, John O. juniorin, jäädessä Yhdysvaltoihin.

Pariskunnalla riittää energiaa edelleen lukemattomiin toimiin. Tämän kirjan toimittaminen oli niistä yksi. On helppo yhtyä sanoihin, jotka New Yorkin Uutisten päätoimittaja Esa Arra kirjoitti arvioidessaan Virtasen saunakirjaa: ”John O. Virtanen on niitä ihmisiä, jotka eivät koskaan malta jäädä syrjään kiinnostavista ja kiihkeistä tapahtumista. – Tuhanne amerikkansuomalaiset tuntevat hänet ja hänen kuuluisan maineensa monilta alueilta, milloin minkäkin hyvän asian tiimoilta”. Nyt Virtanen on jälleen tehnyt sellaisen teon, josta ansaitisii muistopatsaan.

Pirkko Nurmi

Ossi Viita:

Suden hetkiä Amerikansuomalainen olympiavoittaja Ville Ritola

Siirtolaisuusinstituutin
Pohjanmaan aluekeskuksen
julkaisu n:o 1.
Vammala 1997, 531 s.

"Kattos se on ku pohojalaanen innostuu, niin sitä ei pirätä mikään.

Mä juaksin ja kävelin kuin hullu susi".

(Ville Ritola Pekka Tiilikaiselle vuonna 1974 Amsterdamin olympiavuoden harjoittelustaan.)

Värikäs kahdeksankertaisen olympiamitalistin, kestävyysjuoksija Ville Ritolan sekä New Yorkin amerikansuomalaisten elämän ja urheiluhistorian kuvaus.

Kovakantinen, kuvien elävöittävä teos.

Suoramyyntihinta 150 mk / Price USD 30.

Tilaukset / Orders

Siirtolaisuusinstituutti

Piispankatu 3, 20500 Turku, Finland

Puh.: 02-23 17 536, fax: 02-23 33 460

E-mail: Piija.Huhtala@utu.fi